МИ і СВІТ

WE AND THE WORLD

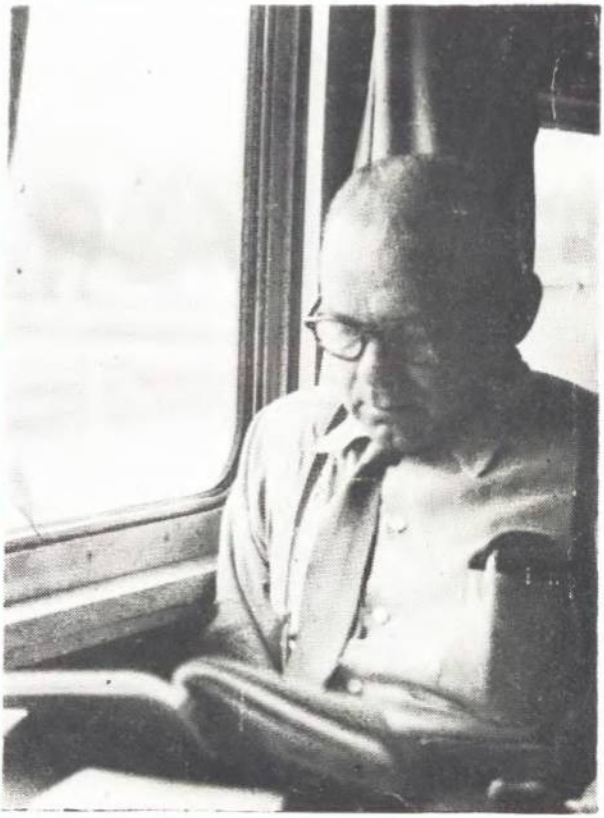

Український магазин

Nous et le monde

Revue Ukrainienne

diasporiana.org.ua

ПАРИЖ
НЬЮ-ЙОРК
ТОРОНТО
ЕДМОНТОН

25 с.

РІК 6 ЖОВТЕНЬ 1955

18

МИ і СВІТ

Редактор і видавець: Микола Колянківський

Адреса для редакційної й адміністраційної кореспонденції (вплата грошей): M. Kolankiwsky, 278 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada

ЗМІСТ:

Двоє друзів і містер Піт

Улас Самчук про свою поїздку, твори і літературу

Князівство Зовнішня Болдонія

Е. Думин — В. Бойко

Палац прогресу

Операція на серці

Рубенс — мистець радости

Пісня першого кохання

В країні вічнозелені і вічних снігів

Здійснена мрія

Плекаймо наші руки

З психології письма

Шахи

Таємниця смерти архикнязя Рудольфа

РЕДАКЦІЙНІ ВІДДІЛИ:

В Європі: Є. Деслав, Ю. Калинич
Париж, Франція

В Америці: Петро Павлович,
Нью-Йорк, США

ПРЕДСТАВНИЦТВА

AUSTRALIA: Fokshan Library and Book Supply, 1 Barwon St., Glenroy, W. 9, Vic.

BELGIQUE: Ihnat Stachij, Esneux en Liege

BRAZIL: Mrs. I. Lisynetskyj, Cx. Postal 428, Ponta Grossa, Parana

ENGLAND: S. W. Shewchuk, 78 Kensington Park Rd., London, W 11

FRANCE: Kolankiwskyj Mykola, 186 Bld. St. Germain, Paris VI, c. c. 876771

GERMANY: Frl. Emilie Gudz, (13a) Zirndorf, Nbg. Schuetzenstr. 4/II

ФОТО НА ОБКЛАДИНЦІ: Письменник Улас Самчук при вікні вагону (до нашого інтерв'ю "Улас Самчук про свою поїздку, твори і літературу" на стор. 8).

* * *

Річна передплата: для Англії й Австралії — 1 фунт, для Бельгії — 100 б. фр., для Франції — 1000 фр., для Німеччини — 10 ДМ, для Аргентіни й Півд. Америки — 40 арґ. пезів, для Півн. Америки, Канади і всіх інших держав — 3 ам. доляри. **Ціна одного числа: 25 центів.**

Ціна 1 стор. оголошень: 60 дол., пів стор. — 30 дол., чверть стор. — 15 дол., найменше оголошення фірм — 5 дол.

МИ І СВІТ
український магазин

Рік 6 1955 ч. 18

В. Гайдарівський

ДВОЄ ДРУЗІВ І МІСТЕР ПІТ

(Початок у попередньому числі)

У сніданок друзі пішли до машинового відділу. Містер Піт біля свого станка мав щось подібне на стіл, зроблений із старих скринь, мав і стілець з розхитаними ніжками, тому й сидів на ньому обережно, міцно впираючись ногами в долівку. Крім містера Піта в відділі снідало ще кілька робітників, а решта повиходила надвір, на свіже повітря.

Гаррі Брус не дійшов до старого з десяток кроків і зупинився, удавав, що уважно оглядає станок. А Чарлі Куц підступив до містера Піта й привітався з ним. Старий відповів на вітання й продовжував снідати. Чарлі Куц спитав, як старому ведеться. Цілком добре,— сказав той. Тоді Чарлі Куц спитав, чи не міг би містер Піт дещо пояснити. Старий повільно підняв голову, уважно подивився на Чарлі Куца і щось поміркувавши, підвівся.

— Я готовий відповідати, — промовив містер Піт, вибиваючи пальцем з клинуватої борідки крихти хліба.

— Скажіть, містер Пітe, що вас примушує працювати?

— Старість, сер!

— Старість чи бідність?

— Старість сер! — повторив містер Піт. Його банькуваті, приховані окулярами очі, від цікавости, здавалося, зробилися ще більшими. — Стара людина, якщо не хоче вмирати, то повинна працювати. А я хочу жити.

— Окей, містер Піт. А скажіть мені, ви дружину маєте?

— Ні, сер. Я вдівець.

— Це зле. А хату ви маєте?

— Так, сер.

— А гроші маєте?

На це питання відповідати не квапився.

— А ви, сер, грошей потребуєте? — мацаючи рукою кишеню в камізельці, запитав старий.

— О, ні, містер Піте, — зрозумівши чому зам'явся старий, заспокоїв його Чарлі Куц. — Ми з другом думаємо, що ви бідна людина і хочемо допомогти вам.

— Дуже вам вдячний хлопці, — повеселішав старий і поплескав Чарлі Куца по плечу, а до Гаррі Бруса, що стояв осторонь, привітно кивнув головою. — Гроші я маю. Тут — ні, але в банку.

— Гарна ви людина, містер Піте, — поклавши свою важку долоню на плече старого, розчулено мовив Чарлі Куц.

— Гарні ви хлопці, — усміхаючись, казав містер Піт. — Бажаю вам щастя, хлопці.

Чарлі Куц залишив старого з великою до нього прихильністю, а на друга свого дивився глузливо. Тепер Гаррі Брусові залишається тільки мовчати.

Але він не мовчав. Не встигли увійти до свого відділу, як він почав кпити:

— Оце ти, Чарлі, побалакав, так побалакав. Справжній дипломат. — „Гуд мен" і „гуд бой", „Окей" і „вел", на тому й допобачення. Хитрющий дідуган, ніде правди діти. Угодник Божий, та й годі. І хата у нього є, і гроші, і працює задля спорту. Болячки він має! Одначе, ти спритно заплів. Мовляв, допомогти хочемо бідній людині. А смажену на олії дулю не хочеш?

— А я б дав йому долярів кілька, — мовив Чарлі Куц. — Таких старих людей треба поважати.

— Такого старого лиса голими руками не візьмеш, Чарлі, — вів своєї Гаррі Брус. — До нього треба уміти підійти. Ось побачиш як я розколю його.

Чарлі Куц безнадійно махнув рукою. Все пропало. Навіть не налягали руки до праці. Не життя, а якась байка без кінця,

про двох дядьків, що знайшли кожух.

Ідучи до старого, Гаррі Брус попередив друга, що свідки йому заважатимуть. Хай собі Чарлі Куц трохи помилується на березі струмка природою, може пструга якогось побачить. Розмова із старим повинна відбутися сам-насам. Інтимність бо сприяє відвертості. Але Чарлі Куц і так уявляв собі ту розмову і не пішов би туди, хоч би його тягнули й живосилом.

Містер Піт поставився до Гаррі Бруса стримано й холодно. Перед старим лежав на папері розгорнений сніданок, але він пив маленькими ковтками саму каву, нічим не закусуючи і допитливо дивився поверх окулярів на приходька. Гаррі Брус примостився на скринці з терпугами.

— Гаряче сьогодні, — сказав він. — Трохи зарано почалося літо.

Старий мовчав.

— Кава вам не шкодить, містер Піте? — намагався Гаррі Брус якось заохотити старого до розмови.

— Мені часом ніщо, а часом все шкодить, — тримаючи кухлика біля уст, мурмотів містер Піт.

— Ваша правда. В такому поважному віці все шкодить, — співчутливо казав Гаррі Брус. — А тут, у цій фабриці ще й умови праці паскудні. Хіба це фабрика? Стара стоптана калоша. Тіснота, бруд, безладдя, дах протікає, умивальні немає.

— Так, так, — погоджувався містер Піт, наливаючи з термоса до кухля каву. — На все треба грошей...

— Які ж тут гроші! — вхопився за нову думку Гаррі Брус. — Тут доробишся маєтку! Не знаю, скільки вам платять, а нам по долярові і п'ять центів на годину. Як хлопча-

Великий вибір меблів, радіоприймачів, телевізійних апаратів, кухонь, холодильників, пральних машин та інших господарських речей знайдете в

ROYCE RADIO & FURNITURE CO.

(Власники: Лев і Пелагія ДОПТА)

1529 Dupont St.
Торонто, Онт.
Тел. LL. 0175

кам якимсь. Та ми ж кваліфіковані токарі. А нас на молоти поставили. Погрійтеся, хлопці. Порядочки тут, нічого казати.

— Треба бути терпеливим, — напутливо мовив містер Піт. — Одразу ніщо не дається.

— Ха! Терпеливим! — уїдливо всміхнувся Гаррі Брус. — Ви все життя терпіли, а що маєте?

— Одначе дещо маю, — простягнув старий жиляві з закоцюбленими пальцями і зігнуті в ліктях криві руки так широко, ніби хотів обійняти усю фабрику з усім устаткуванням.

— Мозолів досить маєте, містер Піте, — дивлячись на його долоні, казав Гаррі Брус. — Набуток невеликий. І то, мабуть, за яких тридцять років праці.

— Сорок два роки я віддав цій фабриці.

— Сорок два роки відробити на отого рудого містера Сміта! — з неудаваним жахом вигукнув Гаррі Брус. — Мій Боже! Що то за людина. Мовчазний і суворий, як гробокоп якийсь. Я ще слова живого від нього не чув.

— Ви ще почуєте від нього слово, — багатозначно пообіцяв містер Піт.

— З такою ж приємністю, як слухає підсудний прокураторове слово, — мовив Гаррі Брус.

— Ви любите багато говорити, сер, — загортаючи непочатий свій сніданок, зауважив старий — За півгодини ви не змогли сказати, що ви хочете.

— Я нічого не хочу, містер Піте, — підвівся Гаррі Брус, побачивши на стінному годиннику, що перерва кінчається. —Мені було приємно погомоніти з вами.

— А я волію мовчки думати, сер, — обсмикуючи на собі фартух, казав старий. — Мені здається, що навіть погані думки завжди кращі, ніж гарні слова...

Повернувся до свого молота Гаррі Брус обурений на містера Піта. Не інакше, той дідуган здогадався, з якою метою до нього підсідав новий робітник. О, містер Піт не з тих простакуватих, просякнутих злістю прочан, що в Нью-йоркських пар-

J. BOYKO

REAL ESTATE & BUSINESS BROKER

383 Roncesvalles Ave. — Toronto, Ontario

OL. 8821

Великий вибір хат, бизнесів і фармів.

ках уклоняються на схід і благоговійно читають молитву з трьох слів: Сталін — Росія — комунізм, а нічого більше не знають і знати не хочуть. Містер Піт либонь може відчитати і все своє довге „вірую", але вміє тримати язик за зубами. Та завжди не мовчатимеш шановний товаришу, колись таки тебе прорве, як весняна вода греблю і тоді й накриє тебе мокрим рядном Гаррі Брус. Він може почекати.

Ніби й утішив себе Гаррі Брус такими міркуваннями, та руки чомусь йому тремтіли, не міг рівно покласти на ковадло розпечений на біло кусок сталі і молот розплескував кінці або короткими або дуже довгими. За ці дрібні невдачі Гаррі зичив містеру Пітові все що завгодно, але нічого доброго.

Чарлі Куц спостерігав за своїм другом і йому зробилося легко на душі.

Уже як ішли додому, Гаррі Брус, ніби між іншим, сказав:

— Той містер Піт дивак якийсь. Я йому про горох, а він мені про капусту...

Чарлі Куц лише задоволено посміхнувся.

Але наступного ранку, коли ще тільки друзі розігрівали в горні першу партію кусків сталі і не встигли ні разу грюкнути молотом, до них підійшов бос, містер Сміт, і покивав до Гаррі Бруса пальцем.

— До офісу прошу.

ІВАН ПАВИЧ

поручає

смачні ковбаси, шинки й вудженини

809 Queen St. W.
Toronto, Ont. — EM. 4-0658

А тоді повернувся до Чарлі Куца.

— Ви також...

Друзі збентежились і запитливо переглянулися.

— Я нічого не розумію, — казав поглядом карих очей своїх Гаррі Брус.

— А я починаю розуміти, — відповідали сірі очі Чарлі Куца. — Ти щось накоїв, а мені не признався.

Вилучивши газ із горен, друзі мовчки пішли слідком за босом.

В офісі бос із стриманою ввічливістю запросив робітників сісти, а сам витягнув з шухляди бюрка сигару й довго її прижарював. Секретарка завзято цокотіла на машинці. З фабрики линуло монотонне гудіння машин і верещання сталі на точилах.

— Добре, хлопці, — пихкнувши, мов паротяг, димом, спроквола мовив містер Сміт. — Одно з ваших бажань ми задовольняємо. Ми добавляємо вам по десять центів на годину. Але перевести вас на токарні станки зараз не можемо. Нема місць. Проте, при першій можливості переведемо.

Друзі й зраділи такому повороту справи й недоумкувато дивились один на одного.

— Дякуємо вам, — першим здогадався сказати Гаррі Брус.

— Дуже вам вдячні, — мов луна, відгукнувся і Чарлі Куц.

— Гаразд, хлопці, — жуючи кінець сигари, мовив містер Сміт. — Я не прошу вас, щоб ви любили мене. Ваші почуття мене не обходять. Але я категорично від вас вимагаю, щоб ви ні з якими скаргами чи проханнями до містера Керсона більше не вдавалися.

— Ми ніякого містера Керсона не знаємо! — рішуче заявив Гаррі Брус.

— Ми не знаємо його, — ствердив і Чарлі Куц.

— Можливо,— погодився містер Сміт і дмухнув поперед себе димом. — Але ви розмовляли з мі-

стером Пітом. Він і є містер Керсон, наш головний бос і власник цієї фабрики. Він хоче кінчити своє життя тим, чим почав, звичайним робітником. І ми не маємо права заважати намірам містера Керсона. Ото ж пам'ятайте, що містер Керсон лише робітник, такий самий робітник, як і ви, хлопці.

— Пробачте, містер Сміте, — зашарівшись, бубонів Гаррі Брус. — Якби ми знали... Та хіба б ми...

— Але я, ми не скаржились і не просили нічого, — намагався боронитися Чарлі Куц.

— Мовчи! — зашипів до нього Гаррі Брус.

— Добре, хлопці, — схопився на ноги містер Сміт. — Можете йти працювати.

Вийшли з офісу друзі в такому вигляді, ніби допіру їх відшмагано лозою. За увесь день вони навіть не хотіли зустрічатися поглядами. А ввечері, уже дома, вони попадали в свої ліжка й мовчки сопли. Першим усміхнувся Чарлі Куц. У відповідь йому тихенько захихотів Гаррі Брус. І незабаром вони вже так несамовито реготали, що до їхніх дверей крадькома підійшла господиня будинку, довго вслухалася і не могла вирішити, чи справді її коміркам весело, чи може вони повпадали в гістерію. У літню спеку всього можна сподіватися.

РИБА МОРМІРУС

В ріках та озерах Центральної Африки живе дивовижна риба мормірус. Завдовжки вона один метр, все життя живе на дні, шукаючи в намулі поживи.

Ця риба принадна для великих риб-хижаків, але вони не можуть її "посмакувати", бо в процесі боротьби за існування в мормірyса утворився цікавий орган, що нагадує радаровий апарат.

У хвості мормірyса є своєрідна електрівня, що посилає 80-100 електромагнетних імпульсів за хвилину. Біля основи спинного плавника риба мормірус має "апарат", що сприймає електромагнетні хвилі при наближенні хижака.

Так цей "апарат" сигналізує мормірусові про небезпеку.

УЛАС САМЧУК

про свою поїздку, твори і літературу

Напередодні виїзду Уласа Самчука в поїздку із доповідями по Канаді і ЗДА ми мали приємність зустріти нашого великого письменника і поставити йому декілька питань, що напевно цікавлять все українське громадянство.

Поміщуючи це інтерв'ю, рівночасно гратулюємо п. Уласові Самчукові з приводу появи його "Марії" французькою мовою та щиро бажаємо, щоб незабаром західньо-европейський читач дістав у свої руки перлини української літератури "Волинь" і "Ост".

— Зачуваємо, що Ви плянуєте поїздку з відчитами по ЗДА? Як Ви її собі, пане Самчук, уявляєте? Її завдання? Тема відчитів?

— Так. Пляную. З дуже простим завданням, як кажуть, — морально і матеріяльно помогти собі... Морально — бачити і чути лице в лице справжню Америку, яку я завжди ідеалізував, бачити наших людей, що осіли в тій чудовій країні... А разом з тим мобілізувати собі кошти для дальшої моєї літературної роботи. Відомо ж бо, що праця нашого письменника у наших умовах винагороджується, в найкращому випадку, до 10% її вартости. Отже її дефіцит мусить письменник покривати засобами, роздобутими з інших, побічних джерел. Тема відчитів — наша література і її роля в житті нації.

— До речі: чи Ваша праця над "Остом" вже, дозвольте спитати, закінчена? Як є з її виданням? А може б ми довідались щось конкретніше про час її появи друком? І ще одно недискретне питання: наскільки реалізація Вашої роботи відповідає Вашому задумові?

— Питання, яке я чую сливе щодня. Отже: видано, як відомо, том перший "Оста" вісім років тому в таборах. Тепер йде справа за видання тому другого. Роботу над ним я закінчив і рукопис віддав до розпорядження видавництва УВАН у Нью-Йорку, що обіцяє його видати. Тепер слово за видавництвом. До нього прошу звертати запити. З ре-

ченцем появи книги друкои тяжче, бо це таємниця також для мене. Сподіваюся, що це мусіло б бути вже незабаром.

Тепер почав я роботу над томом третім і останнім. Чи реалізація відповідає задумові? Тобто, чи ця робота мені вдалася? — На мою думку, — так, але інші можуть мати кожний свою думку. Хочу сказати, що мій гріх у цій справі лише той, що я дерзнув виконати роботу, для якої треба мати: Час. Місце. Обставини. Три томи понад 500 сторінок кожний, вже самі по собі зобов'язують. Письменники, що займаються такими справами, мають батьківщину, видавництва, редакторів, стенографів. Ми ж пишемо на ходу, на коліні, у таборах, без справжніх видавництв, без ніякої технічної допомоги. Наш письменник має бути — письменником, редактором, коректором, видавцем і продавцем одночасно. До всього, ми ще "не визнані" світом, ми ще не "вселюдські", Ми лиш Ми.

— Але ось зачуваємо, що в Парижі вийшла на французькій мові Ваша "Марія". Дуже втішний факт і цікаво, як до нього у наших умовах дійшло?

— Мені пишуть з Парижу, що вийшла... В умовах, як і слід, драматичних. Взагалі, "Марія" ввесь час снажилась "на якійсь мові вийти", я постійно діставав пропозиції її перекладу і коли б можна було їх здійснити, вона заговорила б дійсно на всіх мовах.

Улас Самчук з дружиною, п. Танею

1933 року, саме коли я ту повість скінчив (під враженням кошмарного історичного явища, що у вигляді штучно спрепарованого комуністичним режимом в Україні голоду, пустошив землю наших предків), у Парижі був проголошений міжнародний конкурс на антикомуністичну повість. За посередництвом І. Гончаренка — співробітника ЛНВ, що перебував тоді у Парижі і мав зв'язки з французькими культурними колами, я зголосився до участи в конкурсі. Але згодом я дістав від Гончаренка

повідомлення, що росіяни, які були в жюрі конкурсу, як і ті, що мали брати участь у конкурсі, проголосили бойкот конкурсу, якщо у ньому братимуть участь українці. Розуміється, конкурсова комісія, воліла росіян, ніж мене... Бо я був єдиний українець, зголошений до того конкурсу.

Але "Марія" не здавалася. Особливо, коли її долею у Франції заопікувався відомий наш політичний і культурний діяч проф. Олександр Шульгин із своєю дружиною Лідією Васильовною. Лідія Васильовна, за співучастю француженки пані Русан, зладила переклад. З видавництвом не було легко. На авторів невідомої літератури здебільша не дивляться апріорно. Але за діло взялася французька журналістка, жінка колишнього, вже покійного, міністра УНР Перепилиці, велика приятелька "Марії", пані Вероніка Десань-Перепилиця. Їй вдалось примістити "Марію" у видавництві "Ле Сабліє", знов таки не без драматичних обставин. Видавець п. Аркос, як звичайно, не хотів братись за це "непевне" діло, але пані Вероніка запропонувала перечитати рукопис співробітницям видавництва приватно. І тут вже сама "Марія" подбала про себе. Нею були зворушені, її полюбили і запропонували самому видавцеві. Після цього справа появи книжки була рішена і вона появилась.

Ще курйозніше і драматичніше "виходила" моя "Марія" на мові німецькій, про що розповім іншим разом, бо це буде цікавим для майбутнього історика нашої літератури.

— А все таки, який вигляд розвитку для цієї галузі нашої літератури, що твориться "на еміграції? Як оцінюєте її вартість? Який Ваш погляд на справи нашої літератури там "дома"?

— Вигляд добрий. На це, що наші автори роблять тепер тут, у цій всесвітній мандрівці, при цих катаклістичних і катастрофічних обставинах, не можна дивитися зблизька. Є то речі "нам тепер" невидимі, бо є вони ЗАВЕЛИКІ і ЗАСКЛАДНІ. Це буде видно колись, здалеку, у перспективі. Наші твори не шедеври, не "модні", не "світові", але вони цілеспрямовані, закономірні, а тому несмертельні. Наш стиль, наші проблеми, наші думки сьогодні, зблизька нікого не разять, так як не разить нас, щось звичайне і самозрозуміле. Але буде час, коли то виступлять на кін життя, історії, буття взагалі і тоді все те преобразиться. Наші твори не завжди як слід писані, як слід зреда-

Книгу Уласа Самчука

"В О Л И Н Ь"

(ціна: 2.75 дол.)

можете набути
в редакції "Ми і Світ"

Зустріч письменника У. Самчука на фармі п. Костіва (Альберта) під час поїздки в 1949 р.

говані, як слід видані... Але вони, ще більше, як вся наша література минулого, є великою своєю життєносною і життятворчою силою. Вся наша література є такою, як би хто не бажав її заперечити.

Націю, яку вбивали століттями, всіма зброями, повернено до життя протягом десятків років єдиною зброєю слова... Я хилю в побожній пошані голову перед творцями такого слова, дарма, що вони не Шекспіри, а Котляревські. Так. Ми хотіли і хочемо рости, тужавіти, удосконалюватись, але речі в житті не є відірваними явищами самі в собі, а є вони закономірними до всієї дійсности, зо всіма її прикметними вальорами і тільки у такому аспекті їх треба розуміти і оцінювати. Скільки драконів у вигляді всіляких Валуєвих чи Постишевих заперечувало буття нашого слова, але воно було, є і буде. І чим більше його заперечуватимуть, тим більше воно буде! Тим буде воно для нас дорожчим і невмірущим!

Ми падаємо в розпуку, що нас не бачать, не знають, не видають тепер. Зрозуміло. Ми слабі. Але ми маємо гарні приклади до наслідування. Хоч би та історія з тими "захолявними" вершами там десь у пісках Зарарлля. Той приклад дає нам силу перенести наше "Зараллля" у Ню Йорку, Буенос Айресі, Сіднеї.

А там... Ті.. "дома?" Вони

там також борюкаються зі своїми стоголовими смоками, як і ми тут. Їх там каструють видимо, безсоромно... Скільки разів мусять вони "перебудовуватись", "переписувати" свої твори. І коли вони при тому нас назовні "ругають" в ім'я брехні, то у своїй душі вони благословляють нас в ім'я правди. І прийде час, що все те словоблудіє, про Сталінів і "старших братів" відпаде, як полова від зерна... І наша література — рідна, многострадальна, гнана і переслідувана, — та, що "на сторожі", буде видною зо всіх місць планети.

О, так! Бути учасниками такого великого, многогранного, титанського процесу життя, є почесним і приємним завданням Людини! Так було, так є і так буде!

НАЙВІДВАЖНІША ЖІНКА ФРАНЦІЇ

Марія Марвен, що вважається найвідважнішою жінкою Франції, досягши патріярхального віку 80 років, вирішила перервати своє авантюрницьке життя і провести старість в спокою і повазі.

Пані Марвен сама себе назвала "подругою небезпеки". Її пригодницька кар'єра почалася в 14 років, коли то вона одна в перших поміж жінками навчилася їздити на ровері. Захоплена новим спортом, вона відбула на колесі в той час неймовірну дорогу з Нансі (Франція) аж до Неаполю (Італія), щоб побачити там вибух Везувія.

Незабаром після того вона кермувала першими автомобілями, а коли це їй знудилось, провадила локомотиви. У 1908 році виїхала з Франції на полювання в Арктиці. Наступного року перелетіла Північне море на бальоні і причалила у В. Британії.

На деякий час її захопила медицина і вона із запалом віддавалася кілька років цим студіям. Зголосившись на військову медичну службу, вела літаючий амбулянс і несла лікарську допомогу французьким воякам під час здушування повстання в горах Атлясу.

Ще тому чотири роки, служивши наперед як літун-експериментатор і пописавшись скоками на парашуті, вона відбула курс пілотування гелікоптером.

Справді, пані Марія Марвен вже заслужила собі на відпочинок.

Українські радіослухачі!

Слухайте кожної неділі в год. 8.30 — 9.45 вранці мистецької української радіопередачі

ЮРІЯ ЛАВРІВСЬКОГО

на хвилі W. W. O. L. — 1120

КНЯЗІВСТВО ЗОВНІШНЯ БОЛДОНІЯ

Історія виникнення цього князівства така: 1949 року вашингтонський ділок Россел М. Арондел купив собі у водах Нової Шотляндії (Канада) манюсенький безлюдний острівець, не безпідставно названий лисим, бо жодної рослинности на ньому нема — самі голі скелі та пісок. Офіційна назва цього острівця "Автер Болд" — по нашому Зовнішня Лисина. На острівцю стоїть одна єдина хата, побудована рибалками, щоб у негоду було де заховатись, висушитись і обігрітися.

Місцевість, де положений острівець Зовнішня Лисина, часто окутують густі тумани, налітають на неї буйні вітри, падають там холодні дощі. І звичайних туристів ніщо не приваблює у ті околиці.

Зате охоче пливуть туди на яхтах і вітрильниках рибалки ловити туну. Води Нової Шотляндії на цю рибу дуже багаті.

А містер Россел Арондел рибалка загарливий і частенько залишав свої справи в столиці, щоб віддатися спортовій пристрасті. Ця пристрасть і надхнула його набути цей острівець у власність.

Одного разу містер Арондел рибалив біля свого острівця в товаристві близьких друзів. Ловитва видалась гарною. З цієї важливої нагоди рибалки влаштували бенкет. За чаркою віскі, в піднесеному настрої, вони жартували й сміялися. І тоді у містера Арондела, веселої і дотепної людини, виникла думка проголосити Зовнішню Лисину незалежним князівством. Друзям ця ідея сподобалась. Вони випили за нове князівство і його володаря, і тут же склали конституцію. Громадянам князівства, за цією конституцією надавалось право не голитися, грати в карти, пити віскі і розповідати небелиці про свої рибальські пригоди.

Але, як і кожна конституція, князівська також не лише давала своїм громадянам досить спокусливі права, але девчому їх і обмежувала. Громадяни Зовнішньої Лисини, або як вона тепер набула офіційної назви — Зовнішня Болдонія — не мали права привозити в князівство жінок і розмовляти про політику, війну і податки.

Тоді ж рибалки розподілили поміж себе і державні обов'язки. Цілком зрозуміло, що князем зробився Россел Арондел, вашингтонський адвокат П. Савой прийняв титул принца-регента, він же й міністр

ROCHESTER FURNITURE CO.

295 COLLEGE ST., Phone: WA. 3-2834 TORONTO, ONT.

(Власники: **М. Ґерус і Н. Дейнеґа**)

поручає найкраще й найдешевше хатнє і кухонне устаткування: **холодільники, електричні й газові кухні, модерне й практичне умеблювання тощо.**

Прийдіть і переконайтеся, що ніде не купите так добре, так дешево і на таких догідних умовах сплат!

без портфеля, а Елеонора Будро найменовано канцлером князівства.

Друзі так захопилися цією грою, що не залишили її, перетворившись з рибалок на ділових людей. Князівство своє вони вважали за реально існуюче, бо справді воно мало власну територію і громадян. Залишилось тільки оформити його юридично і наладнати нормальні дипломатичні зв'язки з іншими державами.

Князь Арондел вже мав державну печатку і бланки з гербом, та заснував повноважне представництво Зовнішньої Болдонії при уряді ЗДА, що містилося в Варлд Сентер Білдінґ у Вашингтоні, в тому ж самому кабінеті, де працював американський ділок містер Арондел. Державні справи князівства аж ніяк не перешкоджали бізнесовим справам американця, тим більше, що вела їх одна особа. Повноважне представництво уже мало і свій телефон, про що свідчить рядок у телефонній книзі: Зовнішня Болдонія ДІ 7-2463.

Уряд князівства офіційно повідомив уряди інших держав про утворення князівства Зовнішня Болдонія, а до Оттави призначив послом д-ра Роналъда Волласа. Газета Нової Шотляндії повідомляла своїх читачів, що питання про визнання уряду Зовнішньої Болдонії їхній уряд ще не розглядав.

Про виникнення князівства з'явилися були новинки в світовій пресі, часом жартівливі, а часом і цілком поважні, як, наприклад, у німецькій газеті "Індустрікурієр".

А уряд Зовнішньої Болдонії свою працю розгортав далі: видав за підписом князя, принца-регента і канцлера основний закон - конституцію листувався з Монетним Двором відносно карбування грошей-тунарів, з гербом на одному бо-

ці і туною на другому; передбачалося випустити і поштові марки; проголосили декрет про утворення Ордена Лицарів. Усім без вийнятку членам клюбу рибалок, до якого належали провідні мужі уряду, надано титул князя або адмірала, в залежності від того, хто мав власний човен або яхту, а хто не мав. Усі члени клюбу одержали й пашпорти князівства Зовнішньої Болдонії, дійсні на вічність та ще й один день.

Але успішній розбудові своєї держави інколи заважали міжнародні конфлікти, в які втягували Зовнішню Болдонію чужі уряди. Один такий конфлікт виник між Зовнішньою Болдонією і Совєтським Союзом.

Московська "Літературная Газєта" від 25 жовтня 1952 року вмістила нападницьку статтю проти уряду Зовнішньої Болдонії, вбачаючи в ньому фашистівську загрозу для миру і образливо називаючи князя Арондела "фюрером".

Цілком зрозуміло, що князь і його уряд були обурені такими брутальними обвинуваченнями. До уряду СССР через совєтське посольство у Вашингтоні було надіслано гостру ноту протесту, вимагаючи моральної компенсації і офіційного вибачення від СССР, бо в іншому разі Зовнішня Болдонія вживе відповідних заходів на охорону своєї гідности і національної суверенности.

Чомусь уряд СССР морально не компенсував і офіційно не перепросив уряд князівства і відносини між ними залишились далеко не приязні.

А хатинка на острівцю Зовнішня Лисина стоїть порожня, тільки зрідка її відвідують громадяни князівства, і грію чись біля ватрану, за чаркою віскі, вигадують нові жарти, що на них такі здібні рибалки.

**
*

Нещодавно в ЗДА вийшла друком книга Олександра Кляйна "Ґренд Десепшен", в якій автор розповідає багато дивовижних містифікацій, в тому числі і про цю, що ми тут коротко переповіли.

ЩО ТАКЕ ДАЛЬТОНІЗМ!

1794 року англійський хемік Джон Дальтон, на засіданні літературно-філософського товариства в Манчестері, щиро признався, що він виявив у себе дивне і незрозуміле досі явище: він не розрізняє окремі кольори, червоний колір для нього є зеленим і навпаки.

Виявилося пізніше, що не лише один Дальтон має таку дивовижну фізичну ваду, а є чимало людей, які не розрізняють кольорів — терплять від т.зв. "кольорової сліпоти".

З того часу ця прикра очна хвороба називається "дальтонізмом."

Е. ДУМИН — В. БОЙКО

Якщо правдою є, що Торонто своєю атмосферою дещо нагадує наш незабутній Львів, то безумовно до тієї схожости чимало причиняється текстильний магазин "Думин Ко.". Правда, далеко ще тутешній Квін-вулиці, із її дрібними крамничками та одноповерховими будиночками, до львівської вулиці Коперника, що, виплигнувши десь із Вульки, збігала повз зелень Цитаделі, мури Богословської Академії і поштовий будинок до серця Львова — Гетьманських валів. Годі їм обидвом рівнятися красою, та є одне, що їх поєднує, а саме той магазин, що й там і тут здобув собі добре ім'я посеред найкращих фірм міста.

Хто побував у крамницях Думина (в нього був ще й магазин господарського приладдя при вул. Краківській), той, зустрівши власника, матиме враження, що війна, переселенчі табори і подорож по океані були тільки кошмарним сном. Так мало змінився п. Думин. Та сама молода і ввічлива усмішка досвідченого купця, та сама галянтність супроти покупця! Ви не помітите слідів проминулих 16 років, в яких прийшлось втратити все набуте раз (1939 рік) і вдруге (1944), та приїхавши на канадійську землю, починати з праці пекарняного робітника... Завдяки пильності, працьовитості і впертому прямуванні до цілі, п. Думин швидко здобув потрібні засоби, щоб відкрити велике будівельне підприємство ("Думин Брадерс") і вернутися до своєї улюбленої текстильної бранжі, де є він одним із небагатьох українських найкращих фахівців. В найважчий час війни, безпосередньо по втраті батьківщини, коли загал думав тільки про збереження життя, п. Думин на Словаччині безплатно працював у текстильній фабриці, щоб поширити своє знання і

збагнути всі тайни текстильної продукції. Це доказ на стару правду, що успіхи і матеріяльні надбання не є наслідком припадку чи щастя, але овочем систематичної праці і довгорічної підготовки.

Бо хіба ж не дивуєтесь ви, хто знає п. Василя Бойка із шостирічної праці робітника у віндзорському броварі, що сьогодні він веде магазин "Думин Ко." та є його співвласником? Шість мозольних років служили йому тільки на те, щоб із зароблением грошем наново почати все, що зруйнувала і перекреслила війна.

Диплом правника-економіста так мало мав значення в ці бурхливі роки, що п. Бойко,

В жіночому відділі магазину "Думин Ко." в Торонті

Чоловічий відділ "Думин Ко."

всупереч воєнним магістрам та інженерам, навіть не користується своїм магістерським титулом, здобутим у відомого україножера професора Львівського університету Грабського. Не має значення диплом але значення має набуте фахове знання. І це воно дало змогу п. Бойкові в останні роки існування польської держави розбудувати у Львові велике підприємство продажу лікарського приладдя й устаткування. Маючи представництво шістьох німецьких фірм, п. Бойко вивіновував лікарні і лікарські кабінети не тільки в Східній Галичині, але теж і на польських землях. Дуже швидко він став уже власником фабрики виробу шпитальних ліжок, а згодом і цілої низки інших варстатів і фабричок (в тому і ткальні "Комета" на Замарстинові, що її відкупив від об'єднання робітників кооперації). Війна перервала цей потужний розріст підприємства в хвилині, коли п. Бойко закупив кілька гектарів землі під Львовом (біля Лисинич), щоб збудувати там текстильну фабрику, яка мала конкурувати із чужими фабриками. Прийшлось за протоколом передати все майно "совєтській державі", підписавши, що це "добровільний подарунок", а самому чим швидше втікати на захід, поки ще не почало урядувати НКВД. Вернувшись у 1941 році, п. Бойко відкупив своє власне підприємство за 200.000 злотих у німців, які всадовились на ньому, як на "совєтському майні". але події 1944 року примусили залишити його вже й без підпису на черговому протоколі. Шлях утікача завів п. Бойка до Ельвангену, де був директором торговельної школи та

згодом еміграційним офіцером в ІРО, а далі й до Канади.

Обопільний досвід і фахове знання спряглися в особах пп. Думина і Бойка у фірмі "Думин Ко." в Торонті, тож не дивно, що ця молода фірма, заснована всього в травні цього року, вже цієї осені дозволяє собі відкрити новий відділ дитячого вбрання у добудованому новому приміщенні на сусідній парцелі. Не сумніваємося, що незабаром фірма "Думин Ко." відкриє філії на інших торонтонських вулицях, може й по інших містах. Побажати б ще, щоб магазин у Торонті залишився колись канадійським краєвим представництвом "Думин Ко." з України, звідкіль вона взяла свій початок і де вросло її коріння.

М. Колянківський

ПАЛАЦ ПРОҐРЕСУ

Нью Йорк прикраситься найбільшою в світі будівлею, яка буде споруджена над нинішнім Пенсильванським двірцем, між 7 і 8 авеню.

За проєктом інж. Зекендорфа в "Палаці прогресу" будуть влаштовані постійна міжнародня виставка, велитенський торговий ринок, тисячі приміщень для бюр.

Щоб уявити собі маштаби цієї будови звернімося до чисел: кубатура "Палацу Прогресу" дорівнюватиме 154.000.000 куб. стіп. Найбільша піраміда, піраміда Хеопса має 93.000.000 куб. стіп, катедра св Петра в Римі має 46.000.000 куб. ст.

"Маленьким" буде вважатися, в порівнянні з "Палацом Прогресу" і "Емпаєр Стейт Більдінг" — найбільший хмародер в Нью Йорку і світі. Цей 102 поверховий будинок має "лише" 37.000.000 куб. ст.

Будівельна компанія будуватиме палац так, що Пенсильванський двірець працюватиме нормально в "серці" цього будівництва. Перед докінченням будівництва "Палацу Прогресу" Пенсильванський двірець буде цілковито знесений і опиниться під землею. Лише за таку "комбінацію", будівельна компанія сплатить Пенсильванській залізниці 30.000.000 долярів.

У нас

можете замовити книжки:

Д. Донцов: Московська отрута, — ціна 3 дол.

Д. Донцов: Похід Карла XII на Україну, — ціна $0.50.

О. Калиник: Що несе з собою комунізм,—ціна $1.25.

Ф. Одрач: В дорозі — ціна $1.50.

М. Точило: Бомби на весело ціна $0.75.

ОПЕРАЦІЯ НА СЕРЦІ

Всупереч загальнопоширеній думці виявилося, що поранення серця далеко не завжди смертельні. Часом навіть буває важко виявити поранення серця, так непомітно воно проходить. "Нема нічого більш примхливого і суперечливого, ніж ознаки, що спостерігаються при пораненнях серця", — кажуть хірурги.

В 1944 році вояк з осколковим пораненням легень і серця пробіг кілька кілометрів, щоб потрапити в лікарню. Потім йому зроблено три операції на легенях, а через два роки у нього вийняли великий осколок із серцевого м'яза. Тепер цей чоловік працює, почуває себе добре. Після останньої операції минуло вже вісім років.

Отже, серце стійке проти поранень. Проте серце довго вважали за "недоторканний орган", оповитий містичною таємницею.

Вторгнення хірургії в серце відбулося наприкінці минулого століття. Воно почалося з операцій після ножових поранень. Відтоді сторінки медичних журналів рясніють повідомленнями про нові й нові операції при пораненнях серця. Тепер кількість таких операцій обчислюється тисячами.

Здавалося, при ряді пороків людину може врятувати тільки ніж хірурга. Справді, як без ножа розширити звужений отвір між передсердям і шлуночком або усунути деякі вроджені пороки серця? Звуження отворів і зморщення клапанів, як правило, виникають від ревматичного ендокардиту, тобто запалення внутрішньої оболонки серця; при цьому клапани зморщуються, отвори звужуються, а це порушує циркуляцію крові.

Без скальпеля хірурга не можна врятувати таких хворих. Тимто і почалася напружена боротьба за перетворення серця в "хірургічний орган".

Шлях хірургії — це шлях від периферії людського тіла до центру, до життєво-важливих органів. Операції на органах грудей найбільш складні й відповідальні. Це — хірургія останніх десятиліть.

Я бачив лікаря за операційним столом. Сліпуче світять прожектори. Тихо побрязкують інструменти. Безшумно пересуваються люди в білих масках. Обережними рухами розтинає він груди двадцятлітнього хлопця з слабим, безсилим серцем. Хлопець до операції задихався, раз-у-раз випльовував кров. Зробить два кроки —

задихається, серце колотиться, виникає страшна тривога: здається, серце от-от зупиниться. Постійно, невідступно мучить думка про близьку смерть.

Спить на столі хворий з розтятими грудьми. Спить без снів, без болю, без самовідчування. Лезо скальпеля наче тягне за собою червону ниточку — розрізано серцеву сорочку. Пульсує, тріпоче перед очима хірурга серце, вічно приховане від людського ока.

Лікар пильно напружений, економний, рухи його точно розраховані, без метушні, без нервозности. Зробивши під захистом клеми отвір у серці, хірург проходить пальцем у передсердя; тепла кров вирує навколо пальця, обтягнутого прозорожовтою гумовою рукавичкою. Палець просувається глибше, вниз і наперед і от уже кінчик його відчув биття гострого струмочка крови це із звуженого отвору з боку шлуночка серця кров пробивається в передсердя. Ще один короткий рух пальця вниз — і лікар намацує звужений отвір з клапанами, компактними від вапнякових солей, що відклалися в них. Нормально цей отвір має пропускати два пальці, але тут проходить ледь ки кінчик пальця. Треба розширити кільце, щоб відновити нормальну циркуляцію крови.

Серце здригається, хаотично б'ється; необхідно діяти швидко, але обачно. Лікар прссує по пальцю спеціяльний ніж із закругленим потовщенням у

В цього собаки замінено серце і легені

вигляді гудзика, щоб не пошкодити внутрішню оболонку серця, і, досягнувши звуженого кільця, розсікає його. Чутч короткий, жорсткий хрускіт.

Справу зроблено. Тепер хірург виймає палець і зашиває отвір у серці. Воно б'ється дедалі вільніше і легше. Лікар, який сидить з апаратом біля хворого, повідомляє, що кров'яний тиск підвищився з вісімдесяти ділень ртутного стовпа до ста двадцяти...

І от хлопець залишає лікарню. Він веселий, щасливий, крок його твердий. Куди й ділися тривога, невідступні думки про смерть!

В Києві чимало операцій при захворюваннях серця, а саме при перикардитах, зробив професор М. І. Коломійченко. Серед інших хірургів, які робили такі операції, він мав найкращі наслідки.

Операції на серці для хірурга важчі від операцій на інших органах. Серце б'ється, м'язи скорочуються і розслаблюються — хірург оперує на органі, який безупинно рухається. Але

Магазин із найдобірнішою городиною

BARTLET GROSERY & FRUIT MARKET

1062 Bloor St. West

Tel.: ME 4551

(ГАСЮК — ЛЮБИНСЬКИЙ)

поручає

всі роди овочів, ярини, а також всі харчі найкращої якости.

Достава до домів!

це ще не все. Звичайно операцію роблять не на поверхні серця, а в його порожнинах. Порожнини ці наповнені кров'ю і, коли їх розтинають, струминками кров під великим тиском випорскує з рани.

Палець хірурга — додаткове око і мозок. Це особливо підтверджується під час операцій на серці. Хірург вводить палець у порожнечу, намацує дефекти клапанів і отворів, визначає розмір і наосліп розтинає їх спеціяльним ножем.

Але не все можна "побачити" пальцем, навіть дуже досвідченим і точним.

Далеко більша була б користь від операції, якби хірург мав можливість зупинити серце, оглянути оком його порожнину!

Вважають, що коли серце зупиняється, настає смерть. Це не зовсім правильно. Діяльність серця можна відновити. Є для цього засоби. Та коли зробити це через дві хвилини після припинення биття серця, уже неможливо повернути людині життя, бо мозок надзвичайно чутливий до зупинки кровообігу — в ньому розвиваються необоротні явища, ніжні чутливі клітини головного мозку пошкоджуються.

Отже, з цієї причини дальший прогрес хірургії серця є неможливий? Ні, вже зроблено надзвичайні відкриття, які важко було навіть передбачити. Виявляється, серце можна зупинити і не на одну-дві хвилини, а на п'ять, десять, п'ятнадцять хвилин, навіть на двадцять хвилин, можна спорожнити його камери, можна після цього повернути його до життя, і при цьому мозок людини, як і мозок тварини, якщо дослід роблять на тварині, лишається неушкодженим.

Недавно вдалось оживити серце через 112 годин після смерти. Вже зійшли квіти на могилі людини, а тимчасом у лябораторії серце її ще билось.

Більше того — можна пересадити серце від одного собаки іншому так само, як замінюють у машині деталі, можна підключити друге серце, можна пересадити одночасно серце і легені.

Як же хірурги перетворили серце в звичайний "хірургічний орган?" Як саме можна зупиняти серце під час операції, вимикати його з кровообігу?

Є такий стан, який у тварин називають сплячкою. Їжаки, бабаки, летючі миші впадають у зимову сплячку. Це, так би мовити, вид прихованого життя. Температура тіла тварини під час сплячки знижується з 37 градусів до 4—5 градусів і дорівнює температурі зовнішнього середовища. Дихання і серцебиття стають дуже рідкими, уповільнюється обмін речовин, знижується споживання кисню.

Якби стало можливим викликати стан прихованого життя у людини, то проблеми хірургії серця були б значною мірою розв'язані. Тоді можна було б на деякий час вимкнути серце, спорожнити всі його камери, розглянути їх уважно і виправити всі порушення, повернувши людині життя. Центральна нервова система при цьому не буде ушкоджена. Адже в стані "прихованого життя" тканини мозку споживають незначну кількість кисню, зберігаючи при цьому життєздатність. Отже, в стані "прихованого життя" підвищується витривалість головного мозку до нестачі кисню.

Як же викликати у людини такий стан?

Проблему цю в основному тепер розв'язано. Хворому вводять речовини, які гальмують теплорегулюючі центри нервової системи, і тим самим властивості організму людини наближаються до властивостей організму холоднокровних тварин. Після введення речовин людину охолоджують. Її загортають у гумову ковдру з двома стінками, між якими циркулює охолоджена електроприладами вода. Температура тіла знижується до 25—22 градусів. Хворий непритомніє, і операція виконується без наркозу при цілковитій втраті чутливости.

Операції під охолодженням у хворих з пороками серця і захворюваннями центральної нервової системи виконав італійський хірург Доліотті, професор Турінського університету.

Холод входить в операційні як великий друг людей з хворобами серця.

Так дійсність випередила фантазію.

ВПРАВНИЙ ВОДІЙ

В Детройті одна жінка закінчила курс шоферства. Захоплений успіхами своєї курсантки інструктор сказав їй: — Ви тепер цілком вправний водій.

Під час своєї першої поїздки автом, вже без інструктора, "вправний водій" наскочила на зустрічне авто, розбивши свою і чужу машину.

В шпиталі вона довідалась, що потерпілим був її інструктор.

Іван Кейван

РУБЕНС — МИСТЕЦЬ ЖИТТЄВОЇ РАДОСТИ

(Початок у попередньому числі)

Рубенс любив виставне життя і зумів собі створити його. Його розкішний дім — палац в бароковому стилі власного проєкту був як з казки — з галеріями й павільйонами для його колекцій скульптури та малярства. При палаці було велитенське, багато випосажене ательє з квартирами для його учнів та асистентів. Чудовий город з різними гротами та водограями був великою окрасою. На подвір'ї походжали пави та фазани, бігали ловецькі собаки й гарцювали чистокровні еспанські коні. Його гостинний дім був центром культурного життя всієї Европи. До нього приїжджали найвидатніші тодішні мистці, поети, вчені, політики і навіть володарі держав. Свій виставний дім удержував з мистецьких заробітків.

Серед цього люксусу жив з дружиною й трьома дітьми дуже скромно. Їв й пив дуже мало. Вставав завжди о четвертій годині і будучи практикуючим християнином наперед ішов до катедри на Богослуження, щоб покріпити душу. Працював у своєму ательє до темної ночі, малюючи з велетенською концентрацією. Він зумів зорганізувати масову продукцію образів на високому мистецькому рівені. Мрією кожного учня було дістатися до його робітні, а мрією мистця — стати його асистентом. Але це не була легка справа, бо він мав вибраних коло 100 осіб учнів та асистентів.

Ворогів майже не мав, бо кожний мистець знав, що годі йому конкурувати з таким титаном. Якщо й були якісь суперники, то й ті скоро підпали під всевладний вплив Рубенса, засвоюючи його ідеї, композицію й кольорит. Його мистецька "фабрика" працювала інтензивно, бо замовлення наспівали з різних кінців Европи: на гігантні декорації, портрети, пейсажі, релігійні картини, мітологічні, сцени з полювань, рисунки для граф'юр й текстильні проєкти.

Рубенс тільки виконував проєкт, а вже його учні побільшували рисунки й накладали льокальні кольори. Між учнями Рубенса були спеціялісти від кожної ділянки малярства. Найталановитіший з-поміж них Ван Дайк був знаменитим портретистом — правою рукою Рубенса; Снидерс і Де Вос були малярами звірят, Гренґель малював фльору, а Вільденс краєвиди й городи. В останній ста-

Іван Кейван: автопортрет (ритовина)

Автор статті п. Іван Кейван, в'домий український маляр і графік, народився 1909 року в Карлові, пов. Снятин (Зах. Україна). Закінчивши гімназію, вступив у 1927 р. до мист. школи О. Новаківського, а опісля в рр. 1932-37 студіював у Краківській Академії та в Академії мистецтв у Варшаві.

Вперше були виставлені його твори у Варшаві 1933 р. Згодом брав участь у виставках у Львові та в багатьох містах Німеччини. Здобув чимало міжнародних нагород і відзначень (перша нагорода на міжн. виставці пластових поштових марок в 1948 році, нагороди на виставах у Парижі й Амстердамі). Ще в Україні був також відомий як педагог-вчитель у середніх та мист. школах.

За час свого перебування в Канаді (п. Кейван живе в'д 1950 р. в Едмонтоні), здобув 8 перших нагород за графічні та малярські твори. Особливо ц'нна його гравюра (власна техніка — ритовина (голкою) на кредяному ґрунті). Стилево Іван Кейван пов'язаний із українським козацьким барокком.

Мистець публікує також багато статтей про українське і св'тове мистецтво.

дії образ знову повертався до Рубенса, що остаточно поправляв його й підписувався. Його твори коштували велитенські суми, а деякі замовці вдвоє платили, щоб образ був виконаний власною рукою Рубенса. Його дохід з образів був пересічно сто талярів денно, в той час фантастична сума. Для однієї тільки єзуїтської катедри в Антверпені виконав Рубенс сорок велетенських декорацій.

В 1622 р. він одержав гігантичне замовлення від французької королеви Марії — матері Людвика XIII. Збудувавши в Парижі італійський палац, вона доручила Рубенсові вдекорувати його галерію образами — епізодами з її власного життя. Оферти найвидатніших французьких мистців королева відкинула, кажучи, що тільки Рубенс є гідний цього велетенського замовлення, бо що він зробить за чотири роки, вони й не зроблять за десять. По 6-

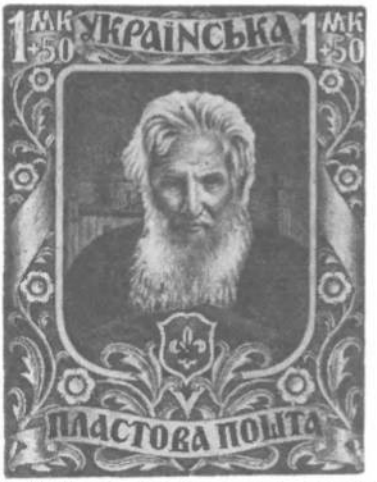

І. Кейван: проект пошт. марки (Митр. Андрей)

тижневій конференції з королевою й по кількох малих конференціях, Рубенс взявся до праці. А це була неабияка робота; дев'ятнадцять площ — кожна 13 х 10 стіп, три полотна 13 х 24 стопи і цілий ряд портретів по 8 стіп висоти. В цих велитенських композиціях Рубенс зробив королеву героїнею розкішного карнавалу, взявши основні теми з грецької мітології, що була улюблена в часах барокка. Фатум плете призначення королеви, музи піклуються її вихованням, німфи асистують їй, а поміж весільними гостями, е навіть Зевес і Гера. Все це на тлі мальовничої фламандської природи. Ці складні композиції вимагали необмеженої помисловости та колосальних технічних даних. Ці мальовила, це речі найвищого мистецького досягнення і вони є одним з трьох чуд світового малярства, побіч падуанських фресок і пляфонду "Сикстинської Каплиці" Мікель-Анджеля. Тут на всю ширінь виявляється велич генія Рубенса як монументального маляра. Ці речі виконав Рубенс впродовж трьох років. Сьогодні вони прикрашують стіни залі в Люврі (Париж).

У розгарі мистецької праці Рубенс знайшов ще настільки часу, щоб написати твір про архітектуру та їздити з дипломатичними місіями, які вмів знаменито полагоджувати. В часі одної дипломатичної поїздки до Парижу в справі замирення Еспанії з Англією, Рубенс продав свої образи за сто тисяч фльоренів, а в рік по його повороті померла його дружина й ця смерть дуже його пригнобила.

Поїхав через Піринеї до Еспанії, щоб розігнати свій смуток. Там, виконуючи свої дипломатичні доручення, малював королівські портрети і давав малярські вказівки молодому мистецькому талантові Веляскезові. Завдяки своєму дипломатичному хистові, поладнав справу дуже корисно для Еспанії та Англії. Англійський король Карло І дав Рубенсові колосальне мистецьке доручення, удекорувати бенкетову залю в Вайтгол за фантастичну суму 3,000 фунтів.

Будучи щасливим у першому подружжі, Рубенс — тоді 53 літній, рішився оженитися вдру-

ге. Трапилася молода 16-літня дівчина, найкраща в Антверпені, Олена Фурман, що вийшла за нього заміж, була ідеальною дружиною, матір'ю шестеро дітей та досконалим моделем. Мистець увіковічнив її в творах "Божа Матір зі святими дітьми", "Марія Магдалина", як Венеру в "Суді Париса' і т.д.

Остання декада його життя і творчости була під знаком щасливого родинного життя та неймовірної творчої продукції. Не зважаючи на його поважний вік, він ще дуже багато створив. Закінчивши мальовила в Вайтгол, виконав ще 112 образів для еспанського короля, нарисував склепіння й тріюмфальні декорації в честь нового флямандського регента і ще раз їздив з дипломатичною місією.

Втомлений міським гамором, рішився покинути Антверпен і купив маєток "Шато де Стен", де серед тиші малював осінні краєвиди, погідні, але могутні. Його лебединою піснею були архітвори "Город любови", "Три грації" та "Суд Париса" — речі геніяльні й безконкуренційні.

В останніх літах Рубенс терпів на атаки подагри. Ревматична пухлина з'явилася в його лівій руці, потім у правій, і він не міг вже малювати. Помер на 63 році життя. Погідний настрій не покидав його до смерти. Релігійні католицькі ордени відправили сімсот Богослужень за спокій його душі.

Рубенс був мистцем здоров'я, сили й радости життя. Його постаті здорові, сильні, гарні. В них переливається енергія, бушують пристрасті, вони готові битися, любити або ненавидіти, сміятися, або втішатися життям. Для них невідомі є біль, неміч, розпука, пригноблення або слабість. В його кольориті відчувається гаряча кров, що пульсує, нуртує й живе скаженим, невгомонним життям.

Великий філософ, дипломат і вчений, поет і лорд двору він довів мистецтво до зеніту. Він змагався за повне мистецтво, за передовий марш історії. Його вогнений кольорит — золотий бронз — і сочистий цинобер, за сильний і за сміливий для слабих — кволих душ, що люб-

І. Кейван: гірська панорама (олія)

лять малі, сірі предмети в долині та сумерку. Рубенс був і залишиться на довгі сторіччя зразком та джерелом надхнення для цілих поколінь мистців, без різниці стилів та напрямків, як досконалий, просто матічний рисівник та неперевершений кольорист. І якщо б не знати які були шляхи образотворчости світового мистецтва в майбутньому, і хоч які будуть нові ренесанси мистецтва, не виключаючи українського ренесансу, який гряде, Рубенс залишиться бездонною криницею мистецького надхнення по всі часи.

Куток філателіста

ВІЙНА ПОШТОВИМИ МАРКАМИ

Десяті роковини прогнання 10 мільйонів німців із східніх територій відзначено в Західній Німеччині випуском марки із постатями втікачів, що йдуть із клунками на плечах.

Східньо-німецький уряд запротестував проти цієї марки, а тамошній міністер пошти вислав окреме письмо до Бонн, домагаючись, щоб не наклеювано цих значків на листи, висилані до Східньої Німеччини. Він просив також, щоб боннський уряд зняв з обігу ці марки, бо вони загострюють взаємини поміж східнім і західнім блъоками.

Подібний протест наспів до Бонн з початком цього року, коли то появилася німецька марка із головою воєнно-полоненого, що зазирає ізза колючого дроту, та з написом "Пам'ятайте про воєнних полонених!"

Ролю зброї в боротьбі за мир відіграє також американська марка з подвійним гльобусом і написом посередині: "Атом для миру". Вона обрамована також уривком із промови президента Айзенгавера, виголошеної 8 грудня 1953: "Знайти можливість, щоб винахідливий ум людини служив її життю". Ця марка появилася напередодні Женевської конференції. Раніше ще, в червні ц. р., вийшла німецька марка в користь наукових дослідів, із атомом та земною кулею. Так то ввійшла атомова ера й до філателії.

ІНШІ НОВИНИ

Нова Зеляндія: три вартості з нагоди 100-річчя новозеляндської поштової марки.

Парагвай: 8 вартостей з нагоди ювілею священства єпископа Родрігуеза, присвячені пам'яткам праці єзуїтів в Бразілії.

Франція випустила серію мароканських марок (6 вартостей) із історичними пам'ятками мароканських міст.

Петро Павлович

ПІСНЯ ПЕРШОГО КОХАННЯ

(Із життя поета Степана Руданського)

Часто чарувала нас на Поділлі мелодійна і журлива пісня:

"Повій, вітре, на Вкраїну,
Де покинув я дівчину..."

Співали цю пісню хлопці і дівчата на вечерницях, співали нещасливо закохані юнаки, співали також і старші люди. Лунає вона і в наші дні, хоч сто років минуло з того часу, як вона народилася.

Ціле століття минуло. Пісня стала народньою, але ще й досі, мало хто знає, як, коли і де вона постала. Знають лише одне: із Поділля принесена і по всій Україні розійшлася.

А пісня ця має свою історію, автора, і народилася, взвіть не на Поділлі, а в далекому кам'янному Петербурзі, року 1856.

**
*

Вихованець Кам'янець-Подільської Духовної Семінарії, славнозвісний наш поет Степан Руданський, мешкав на кватирі, із семінаристом Іваном Квартировичем, в бідної вдови-матушки Княгницької.

Обидва юнаки були закохані в доньку матушки Марію — дівчину надзвичайної краси, з карими очима, розумну і добре вихована. Дуже до серця при-

Степан Руданський (1861) — портрет роботи одеського українця В. Ковалева

пала Марія Руданському, щиро покохав її Степан.

Минали дні. Високий на зріст з широкими плечима, на вид поважний, з добрими карими очима, розумний, ввічливий і дотепний в товаристві, Степан Руданський полонив серце дівчини і вона призналася юнакові, що кохає його лише од-

ного і не може вже зносити надокучливого залицання Івана Квартировича.

Таємно від Квартировича і матері, Степан часто ходив з Маньою за місто, мріяти про майбутнє. Марія дала слово бути дружиною Степана.

Окрилений згодою Мані Княгницької на одруження. Степан Руданський по закінченні Духовної Семінарії, їде до Петербургу (1855) продовжувати, з волі батька, науку в Духовній Академії. Семінарист Руданський скінчив Кам'янець-Подільську Духовну Семінарію першим учнем і тому його призначили кандидатом в Петербурзьку Духовну Академію.

Але старання батька поетового о. Василя Руданського і Семінарії були марними. Лише Марія Княгницька і брат поета Григор Васильович знали про те, що Степан мріє вступити до Петербурзької, не Духовної. а Медично-Хірургічної Академії і хоче бути не священиком, а лікарем.

На іспитах до Духовної Академії з Степаном Руданським сталася пригода, яку він лише чекав. Під час іспитів Руданський вдавав із себе недоумкуватого, відповідав "рифмами", умисне говорив недоладу. Такий "кандидат" справив гнітюче враження і Духовна Академія написала була навіть листа до Кам'янець-Подільської Духовної Семінарії з проханням більше не відряджати до Академії таких недоумкуватих семінаристів. Ясно, до Духовної Академії Руданського не прийняли.

Цього тільки і треба було Степанові Руданському. Він подає документи до Петербурзької Медично-Хірургічної Академії. Блискуче складає іспити і його туди радо приймають.

**
*

Але в домі нареченої, в Кам'янці-Подільському, розгортаються події, про які навіть і не могло приснитися щасливому і закоханому студентові-медикові, нашому Степанові.

Нужденне життя в Кам'янці-Подільському змушує вдову-матушку Княгницьку залишити Кам'янець і разом з доньками переїхати в село Струньків на Гайсинщині, де її покійний чоловік отець Василь був за священика. В тому селі матушка мала хату із садибою, і сюди її запросили за проскурницю при парафіяльній церкві.

Саме в той час, приятель Руданського по Семінарії, Іван Квартирович одержує парафію свого батька в с. Куравці на Проскурівщині. Молодий богослов просить руки Марії. Віддана Степанові Руданському Марія не дає згоди, але... не може перечити волі матері і... стає матушкою о. Івана.

Для Степана Руданського, така вимушена зрада коханої Марії, була великим ударом у глибінь самого серця. Розпука, туга душі, зневір'я в щирість жіночих обіцянок, породжують в молодого поета вир думок, скерованих до творчости, до

Кам'янець - подільська Дух. Семінарія, де вчився Ст. Руданський

поезії, до найкращого опанування лікарського фаху.

В своїх листах поет, ще дуже довго, не може простити такої наглої зради, жалкує за Манею, висловлює біль свого серця в листах до матушки Княгницької.

**
*

І в далекому Петрополі (так називав поет Петербург) тужить Степан Руданський за Україною, за своєю коханою. В страшних матеріяльних злиднях довбе граніт науки, бо ж дав слово колишній своїй нареченій повернутися на Поділля з дипломом лікаря.

Так то нещасливе кохання і втілюється поетом в його вірш "Повій, вітре, на Вкраїну", вірш що став народньою піснею.

Повій, вітре, на Вкраїну,
Де покинув я дівчину,
Де покинув карі очі...
Повій, вітре, о півночі.
Між горами там долина,
В тій долині є хатина;
А в хатині дівчинонька,
Дівчинонька, голубонька.
Повій, вітре, до схід сонця,
До схід сонця край віконця;
Край віконця постіль біла,
Постіль біла, любка мила.
Нахилися тишком-нишком,
Над рум'яним, білим личком
Над тим личком нахилися,
Чи спить мила, подивися.
Чи спить вона, чи збудилась.
Спитай її з ким любилась:
З ким любилась і кохалась
І любити присягалась.
Як заб'ється в ній серденько.
Як зітхне вона тяженько,
Як заплачуть карі очі,
Вертай. вітре, о півночі!
Коли ж мила позабула
Та другого пригорнула,
То розвійся по долині
Й не вертайся з України...

Телефон у поїзді

Дирекція німецьких залізниць запровадила телефон у швидкому поїзді між Карльсруге і Дортмундом. Незабаром в усіх німецьких швидких поїздах подорожні могтимуть користуватися телефоном під час їзди.

ПРЕМІЮВАНИЙ ПОЇЗДКОЮ ДО МЕХІКА

Три роки тому, новоприбулий українець Іван Щупаківський із своїми спільниками відкрив у Філядельфії крамницю меблів та електричного приладдя.

Перші кроки були важкі. Треба було поборювати труднощі, які завжди виникають на початку кожної справи. Знання купецького фаху, ще з Краю, навики і уміння були не вистачальні. Тому, наш купець спочатку ввесь поринув у вивчення американської економіки з її багатством і незрівняним добробутом покупців. Успішно закінчив позаочний курс бухгальтерії, нав'язав діловий контакт з американцями, заслуживши довір'я одержав у них кредити.

І підприємство почало розвиватися. Українці Філядельфії переконалися, що тут за доступними цінами, одержать добрі речі не лише за готівку, а і на тривалу виплату.

Коли б мені хтось розповідав, я, може, і не повірив би. Але, сам був в цій крамниці і на власні очі бачив дива, які дуже рідко могли траплятися вдома, на Україні. Приходять колишні наші діпісти, які в "капіталістичній" Америці "страждають" і... купують не поодиноку меблю, а умебльовання їдальні, відпочивальні, цілі "бед-руми" тощо. В додачу набувають радіо "Зеніт" чи телевізію. І все те люди, які працюючи на фабриках вже встигли доробитися до того, що не лише мають нові авта, а і власні доми із першорядним новим умебльованням.

Крамниця "ЕКО" — таку

Крамниця "Еко" у Філядельфії

назву має крамниця п. І. Щупаківського і його спільників, сама доставить речі до покупця, заінсталює радіо, телевізію. А яка це зручність, коли ви не журитесь такого роду господарськими клопотами.

Американські компанії подивляють уміння молодих купців провадити торгові справи і йдуть крамниці "ЕКО" на зустріч. Відома в Америці радіотелевізійна компанія "Зеніт", за успішну реалізацію їхньої продукції у вересні цього року премювала п. І. Щупаківського тижневою екскурсією до Мехіка. Це перший український купець з новоприбулих, який удостоївся такої дорогої премії.

А. Т.

ГОДИННИКИ ІЗ ЗОЗУЛЕЮ

Центром старомодніх стінних годинників із зозулею є німецький гірський район Шварцвальд. Кілька соток родин-ремісників займаються виготовленням пів мільйона годинників із зозулями.

Годинники з зозулею були винайдені десь року 1740. На ці годинники ріс попит. Годинникарське ремісництво переходило від покоління до покоління і закріплювалося за спадщиною в родинах. Шварцвальд став батьківщиною годинників із зозулею.

Спочатку годинники, в яких через кожних 60 хвилин автоматично розкривалися дверцята і з'являлася зозуля, яка кувала стільки разів, скільки годин показувала стрілка годинника, були цілі дерев'яні. Навіть механізм був також зроблений із дерева.

Зчасом годинники з зозулею ставали складнішими, механізми вже приходили з фабрик, над моделями їх працюють тепер видатні майстри-мистці.

І вже два сторіччя окремі поселення ремісників сперечаються над тим, хто ж перший винайшов годинник з зозулею. Одні кажуть, що Франц Кеттаррер із Шенвальду, другі, що Міхаель Хільгер із Нойкірхену, треті, що Маттеус Шумавль із Валькірхену.

Перша українська
ГУРТІВНЯ ПАПЕРУ
QUALITY
TRADING CO. LTD.
77 PARKWAY AVENUE
Тел.: ME. 6780
поручає всі роди пакункового паперу, опакування для крамниць, туалетний папір, тапети, паперові кубки й тарілочки, восковані, ґумовані й целефанові папери і всі паперові вироби, потрібні для крамниць, ресторанів і для приватного вжитку.
Якість наших товарів і ціни безконкуренційні!

о. Богдан Ганушевський

В КРАЇНІ ВІЧНОЗЕЛЕНІ І ВІЧНИХ СНІГІВ

(Враження з Брітанської Колюмбії)

Моє життя до 15-ти років пройшло в Карпатах, в найкращому їх закутку, де мій батько був священиком (саме в цьому році відзначатимемо його золотий ювілей священства й громадської, кооперативної та суспільної праці і діямантовий ювілей його народин), тобто в Дорі, Яремчі та Ворохті. Опісля міряв я ногами й роверо́м Поділля, в 1938 році переїхав каяком Волинь, Полісся і Холмщину, в саму війну пройшов Бойківщину й Лемківщину, а наприкінці воєнної хуртовини — Словаччину, Австрію й Німеччину, та опинився аж в Альпах на самому австрійському кордоні в чудовому Міттенвальді.

Про всі ці подорожі я мріяв за моїх ранніх років навчання в гімназії і хоч багато зазнав незабутніх вражень в Україні, то все ж мене тягло в невідомий світ, що його знав я тільки з підручника географії. Зокрема із запертим віддихом читав я про Брітанську Колюмбію, що безпосередньо межує з Тихим Океаном, отим найбільшим у світі водоймищем. Мене манило до цієї вимріяної країни, яка може дати подорожному повність вражень, своєю красою вічнозелених і скалистих гір, райдужних озер і океану, що не все буває такий тихий, як про те ми вчилися.

Мої молоді мрії стали дійсністю, хоч це рідко трапляється в житті людини. Перша нагода поїхати до Канади заставила мене виповнити „із зажмуреними очима" іміграційні папери. Так само добре я міг поїхати до ЗДА, але там немає Брітанської Колюмбії. Винен ще в цій всій історії і Пласт, а радше моїх неповних 30 років пластування, в тому більш як половина пластування морського. Отже не диво, що живу постійно в Скалистих Горах, які носять ще й горду назву Морських Альп'в. Тут міг я створити синтезу пластування сухопутнього щура й морського вовка. А що моя праця заставляє мене часто подорожувати між індіянами, про яких я стільки начитався в Карла Мая, то ще й ці колишні мрії — побачити справжнє індіянське життя, зовсім сповнилися.

З доручення Апостольського Екзарха Західнього Екзархату обслуговую всіх українців католиків на території

що на півночі її центром є Принс Джордж, на полудні границя ЗДА, на сході Джеспер і Келгарі, а на заході Чилевек, що є вже на під'їздах до Ванкуверу, — найбільшого на заході тихоокеанського порту і другого по величині міста Канади. Коли б хотів цю всю територію розпростерти, наче килим, місцями дуже гористий з дірками й дірами озер та стрічками рік, то він був би двома третіми простору 366.255 квадратних миль, бо такою великою є Брітанська Колюмбія, третя по величині провінція Канади. На моїй території є чотири римокатолицькі єпископи із самостійними епархіями. Отже "незабаром" міняю своє авто та всі інші засоби комунікації на геліокоптера ,до якого мені щоправда ще так далеко, як моїм колишнім гімназійним мріям до побуту в Брітанській Колюмбії, які всетаки здійснилися.

Мій осідок є в Кемлупсі, що по індіянськи означає злив двох вод, бо напроти центру міста, яке лежить над рікою Томпсон, вливається Норт Томпсон до Савт, та вже спільно могутньою течією пливуть до Фрейзеру, другої по величині ріки Канади. З оцього гірського надводного міста роблю роз'їзди у мій світ краси.

Сам Кемлупс — місто гарне, розкинуте по горах та в своїй північній частині закутане в зелень садів. Його вигляд зовсім інший як у більшості канадійських міст, нестандартний. Має 25 тисяч населення і є головним залізничим вузлом у Б. Колюмбії, з двома дивізіями обох залізничих компаній, сливними рафінеріями, промисловими заведеннями, санаторіями й цілою мережею торговельних підприємств. Особливою прикрасою міста є солідно побудовані будівлі церков, шкіл (одна тільки гайскул коштувала мільйон долярів) та блокових домів з приміщенням для лікарів, адвокатів та вся-

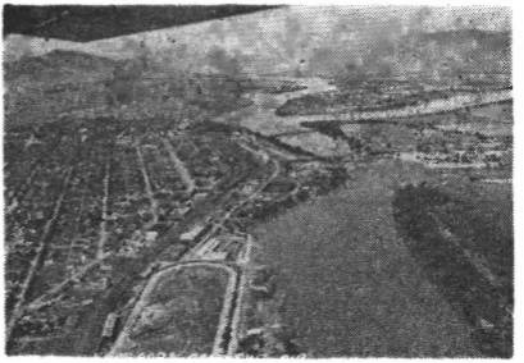

Вид на Кемлупс з літака

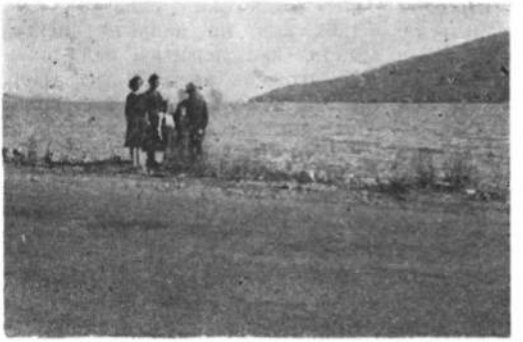

Автор з родиною над озером Оканаган

ких агентств. Українців тут всього 80 родин, що зайняті всякою працею і мають високу заробітню плату, бо Кемлупс — це одне з найдорожчих міст Канади. Живу біля гарної мурованої церкви над рікою, в новому приходстві, побудованому в каліфорнійському стилі. Коли в самому місті часто влітку буває і 100 ст. горячі, то завдяки прохолоді з ріки, що пливе з ледівців та вічних снігів, у нас зовсім не гарячо і не можна спекти розбитого яйця за 15 хвилин на асфальті вулиці так, як це роблять діти у самому місті. А також яблуневий і априкосовий садок дають моєму приходству ще й тінь, отже жити можна без спеки й нагальних вітрів. А загалом у Бр. Колюмбії клімат дуже добрий, дуже вогкий на заході і посушливий на сході. Зима коротка та легка.

Від Кемлупс на захід, за яких десять миль починається майже пустиня, що йде обабіч ріки Фрейзеру могутніми гірськими масивами аж до містечка Говп. Завдяки близькості

Між Кемлупс і Верноном — вівці не дають проїхати

до океану тут рістня починає щораз більше зеленіти й переходить у буйну синьозелень з високими конаристими деревами, з пишними квітниками біля домів цілої мережі міст і містечок аж до Ванкуверу та кінчається берегом Пасифіку. Від Кемлупс на схід зразу починається, а радше продовжується зелень, що стає щораз буйнішою, коли їхати на полудневий схід по автостраді до Вернону, і за кільканадцять миль дальше, коли їхати автострадою чи сіпіярською залізницею на схід. Обидві автостради ведуть шаленими серпентинами понад гірські кручі й обриви та понад великі озера, зокрема коли їхати на схід через Чейз, Семон Арм, Ґріндрод, Сикамус і аж до Ревелсток і Бенфу. Бенф є серцем скалистих гір і, на жаль, лежить уже в Альберті. Долина Оканаґан є найбільшим садовим концерном Канади довжиною 250 миль — від Сикамус, через Ґріндрод, Ендербі, Армстронґ, Вернон, Келовну, Пентиктон, Оливер, Осуюз на границі ЗДА, аж ген у глиб стейту Вашінґтон. Зате долина ріки Колюмбії від Ревелстоку аж ген по Ґолден, відтак Філд, Лейк Луїз і Бенф є найкращою в Скалистих горах: парки повні диких, але нешкідливих звірят, кеньйони рік, вимріяні місця на таборування і відпочинок купелеві місцевості з гарячими водами і гірські хребти, що так манять альпіністів.

Моїми душпастирськими станицями в цьому районі є Ґріндрод і Ревелсток, в яких живуть невеликі скупчення українців, що займаються головно фармерством, а також вирубом лісів, обрібкою дерева та працюють на залізниці. Отже постійні мої роз'їзди з Кемлупс кінчаються у більшості на Ревелстоку, що віддалений від мого місця осідку на 160 миль. Тільки на заклик їду дальше, звичайно поїздом, або автобусом, що проїздить по дуже небезпечній дорозі, понад глибокими озерами, в які так часто попадають буйні американські туристи, враз із автами. Ці озера з підводними норами звичайно не повертають своїх жертв.

Недавно мусів я йти кільканадцять миль пішки, бо обсунулась на дорогу гора, а на дорозі вирнуло озеро і треба було вже обходити гірськими стежками з валізкою в руках, щоб прибути на час на Богослуження і катехизування дітей та на науку української мови, яка тут зовсім заникає.

(Кінець у наст. числі)

Холодна кров. Веррон Трекслер в Люісіяні працюючи на городі, став на їдовиту гадюку. Вона зашипіла і вкусила його в праву ногу. Не тратячи холодної крови, Веррон забив гадюку, а сам спокійно працював далі. До цього одне завваження, — права нога була в нього з протези.

ЗДІЙСНЕНА МРІЯ БИЛЛІ СТОКВЕЛА

7-річний хлопчик Биллі Стоквел з Оклагома Сіті — великий поклонник президента Айзенгавера і Дейві Крокетта. У вересні цього року з ним сталася незвичайна історія. В одному американському журналі Биллі побачив портрет свого любимця Айзенгавера, намальований славним данським мистцем Валеріюсом, що живе тепер в Торонті.

Хлопчині захотілося за усяку ціну придбати цей портрет і мати у своїй дитячій кімнаті. На здійснення цього задуму Биллі вирішив витратити усі свої гроші, збережені в "свинці". У "свинці" виявилося всього два доляри і 29 центів.

Написавши листа до мистця Валеріюса і долучивши ввесь свій "капітал", відіслав до Торонта з проханням продати йому цей портрет за ту суму грошей, які сам зберіг.

Весело сміялися і жартували батьки Биллі, коли довідались про пригоду їхнього сина. Вони сказали синові, що портрети такого знаменитого мистця продаються по 25.000 і більше долярів та шкода, що він зруйнував свій "піґі бенк".

Але хлопчив з дня на день очікував відповіді і портрету. Можна собі уявити, яке було велике здивування батьків Биллі, коли одного дня листоноша доручив під розписку великий пакет, заасекурований на 20.000 долярів. В пакеті був оригінал-портрет Айзенгавера і довгий лист самого мистця Валеріюса до Биллі Стоквелла.

В листі мистець писав:

— Билл, коли я був студентом малярства в Голляндії, я дав собі обіцянку ніколи не малювати портрету людини, що всміхається. Наші професори застерігали нас проти намагання передавати усмішку на портретах. Цього правила суворо дотримувались і старі майстри.

Проте усмішка Айзенгавера спокусила мистця Валеріюса і він вирішив цю усмішку змалювати на портреті.

— Мені дуже важко розлучитися із цим портретом, —

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 Dundas St., W. Toronto, Ont.

поручає знамените молоко і молочні продукти, а також першоякісне морожене. Просимо замовляти телефоном ч. **RO 7-1728,** або домагатися в усіх крамницях!

Доставляємо до домів!

говориться в цьому листі, — але мені так само важко відмовитись від гонорару, який ти мені надіслав.

Биллі щасливий, але про одне ще жалкує: — чому президент намальований на портреті не в хутряній шапці із хвостом його другого улюбленця — Дейві Крокетта.

ВАЖИТЬ 946 ФУНТІВ І ЩЕ ТОВСТІЄ

Роберт Е. Гагес із Байліс. Ілліной важить 946 фунтів. Йому лише 28 років. Всі намагання медицини примусити його організм зхуднути були марними. Роберт, не зважаючи на добірні і суворі дієти, продовжує товстіти. Лікарі пророкують, що коли не пощастить спинити потовстіння, то Р. Гагес, досягнувши 30-ти років важитиме 1.000 фунтів і буде найгрубшою людиною в світі.

Цей феномен на зріст 6 ст'п. У поясі має 115 цалів, обійма м'язів руки дорівнює 36 ц. Одяг і взуття для нього виконуються за спеціяльним замовленням.

Коли Робертові було 10 років він важив 550 фунтів. Це заважало йому відвідувати школу і тому освіту він набував вдома. Тепер Гагес майже зовсім не може ходити, змушений увесь час лежати в сталевому ліжку.

Роберт доброї вдачі. Він розуміє тягар свого життя. Все робить так, щоб якнайменше обтяжувати родину. Пише багато листів, читає, слухає радіо.

А, коли приходить час спати, то кожного разу перед сном, просить Бога допомогти йому схуднути.

А. Т.

ЧИ ЗНАЄТЕ, ЩО...

Згідно законів стейту Арканзас вчительки, що носять коротко обстрижене волосся, не можуть сподіватися підвищення платні.

***

В Лос Анджелесі асоціяція перукарських працівників ухвалила таке: Перукарі, які безкоштовно дають дітям цукорки, аби вони тихо сиділи під час стрижіння волосся, "порушують фахову етику і деморалізують."

ПЛЕКАЙМО НАШІ РУКИ

Руки — це візитівка, тож кожний повинен про них дбати. Тут, на американському континенті жінки дуже гарно плекають свої руки, отже варто приглянутись, як вони це роблять. При малій витраті грошей і часу можна мати руки ніжні і гарні.

Що ж потрібне для зроблення манікюру?

Слід придбати такі речі: мисочку на теплу миляну воду, м'яку щіточку до рук, розчин для змивання ляку з нігтів, палочку з помаранчевого дерева, пильник, вату, ножички або щипці, оливу до нігтів, розчин для усування мертвої шкірки, штилетик для відсування шкірки, ляк до нігтів і підклад для нього.

Треба також запам'ятати найважливіші правила плекання рук:

1. Щоб руки не були сухі: купайте їх раз на тиждень 20 хвилин у теплій оливі!

2. Щоб руки не були червоні: купайте їх раз на тиждень в соленій воді (100 грамів солі на пів літра кип'ячої води), такій гарячій, як тільки можна витримати!

3. Щоб руки не пухли: беріть 10 разів на зміну раз дуже гарячий, то знову дуже холодний душ!

4. Щоб руки не були сині: купайте їх в малій мисці у дуже гарячій воді, додавши до неї ложку змеленої на муку гірчиці!

5. Щоб руки не впрівали: мийте їх милом з таніною! Лікарі радять насвітлювання промінням Х (Рентгена). У Франції вже винайшли препарат проти впрівання рук і його продаватимуть з початком 1956 року.

6. Щоб руки схудли: накладайте на них маску з парафіни!

До всякої "брудної" роботи треба надягати гумові рукавички або — при важчій праці, напр. в городі — старі рукавиці.

Заки почнемо манікюр слід добре вимити руки теплою водою, а також пощіткувати щіточкою, бо це пожвавлює обіг крови.

Манікюр складається із кількадцять чинностей, які чергуються одна по одній.

Подаємо найлегший і найприступніший спосіб:

1. Зніміть ляк з нігтів спеціяльним розчином: намочіть вату і нею протягайте по нігтях від основи до кінця.

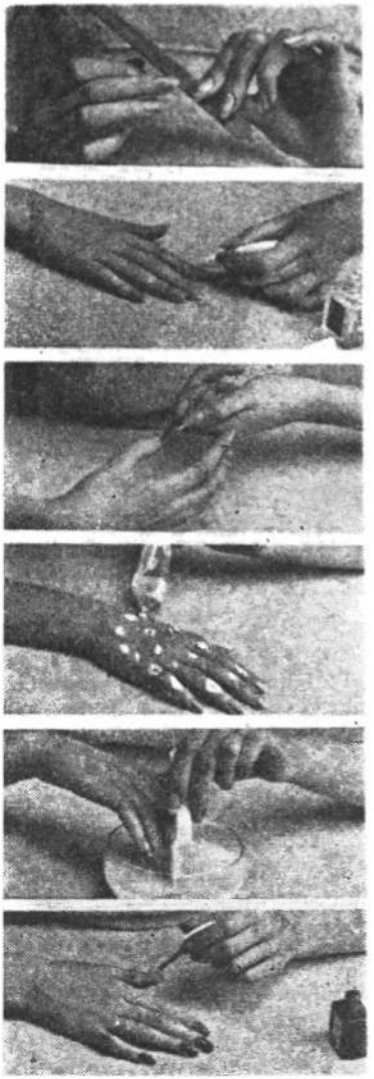

ОЛЬГА КОЛЯНКІВСЬКА
косметичка з Парижу
6 Sylvan Ave., Toronto, Ont.
Тел.: LO. 8378
фахові поради, плекання й масажі лиця, повне усування волосся й бородавок, манікюри і т. п. На бажання, обслуга по приватних домах.
Домовляйтеся телефоном!

2. Поспиляйте нігті пильником із твердого паперу, надаючи їм гарну форму.

3. Спеціяльною оливою намажте нігті і шкірку довкола них.

4. Намочіть руки на 5 хвилин у теплій миляній воді, бо вода зм'ягшує шкіру і дає можливість легше працювати.

5. Спеціяльним штилетиком—пинсеткою і розчином відсуньте мертву шкірку довкола нігтів і витріть їх добре кінцем рушника.

7. Ножичками або щипцями повирізуйте мертву шкірку (можна її також не вирізувати тільки відсунути) і знову намажте нігті оливою.

8. Намажте руки кремом для рук і зробіть малий масаж, натираючи кожний палець зокрема та опісля цілу руку.

9. Пощіткуйте руки теплою водою, щоб змити останки олійку.

10. Обмотайте дерев'яну палочку ватою, вмочіть її в розчин для усування мертвої шкі-

Paris Knitwear

597 Bloor W. — LL. 2925

(1 бльок на захід від Бетирст)

Великий вибір італійських та французьких вовняних одягів, чоловіча й жіноча галантерія, костюми, сукн, светери тощо.

Paris KNITWEAR

ри та почистьте нею попід нігтями.

11. Потягніть ще раз пильничком по нігтях, щоб зібрати решткн недопиленого.

12. На чисті і сухі нігті накладіть безбарвний підклад під ляк.

13. Покладіть ляк, раз тоншою верствою, а опісля грубшою. За кожним разом ляк мусить добре висохнути.

14. Покропіть нігті спеціяльним розчином, що висушує ляк.

15. Ваткою зітріть сліди ляку, що залишилися на пальцях.

Ввесь цей манікюр не повинен вам забрати більше як пів години часу. Отже може собі дозволити на це раз на тиждень навіть найбільше зайнята пані.

Ольга Колянківська

ПІННИК ІЗ СМЕТАНИ

Кип'ятять свіжу сметану із пшеничним борошном, весь час перемішуючи, щоб сметана не пригоріла. Коли сметана загусне, її охолоджують, додають жовтки, перетерті з цукром, і збиті на піну білки. Це треба все добре перемішати, покласти в змазану холодним маслом форму чи ринку і запекти в духовці.

Подавати на стіл пінник треба з варенням або цукром.

І. Чепига

З ПСИХОЛОГІЇ ПИСЬМА

ПООДИНОКІ БУКВИ

Навчившись писати, кожна дитина малює букви після зразку, що його подав їй учитель, тому всі дитячі письма є до себе подібні. Але згодом вона призвичаюється до інших форм, які або бачила, або сама видумала. Так постають різні відміни, які мають графологічне значення.

Коли букви **о, а, д, б, к, р** вгорі замкнені, то це означає маломовність, скритість, а бодай вже повздержливість. Коли ж вони відкриті, тоді це вказує на щирість і одвертість. Якщо випадково вони відкриті вдолині, то це ознака облудного характеру. При буквах **д, з, у, ц, щ** дехто опускає петлю так, що ті букви кінчаються гостро і грубо, — це ознака рішучости, що межує з нагальністю; коли ж вони з петлею і тонкі, то це знак ощадности, замилування до порядку і оглядности. Якщо основні риски всередині грубі, то це чоловік склонний до матеріяльних приємностей, змисловий смакун. Якщо великі букви є за великі у відношенні до письма, то це пише хвалько; коли ж замалі — тоді це ознака скромности.

Якщо буква **б** складається з **о** і риски, то це знак малої самостійности. Хто сполучує цю букву з горішньою частиною наступної букви, той є справним чоловіком.

Важливими є закінчення букв, слів і речень. Якщо кінцеві риски довгі, то це наклін до марнотравности, коли ж надто короткі — то знак ощадности.

Якщо хтось дає над буквами **т** і **п** тонку крисочку, то це вказує на делікатність і точність: сильна риска вказує на енергію; груба і закривлена — ознака дуже сильної волі; довга зраджує живість, а коротка — завзятість і твердість. Коли риска є високо над буквою,

КНИГАРНЯ Й КРАМНИЦЯ

B A Z A R C O.

1615 Dupont St.

Toronto (Ont.), Tel. ME 2197

має всі українські видання й книжки, українську й чужомовну пресу, шкільне й канцелярійне приладдя, грамофонні плити тощо.

Особливо поручаємо нашу французьку косметику та наші галантерійні товари (светери власної продукції!)

РЕСТОРАН „ОДЕСА"

512 Queen St.,
Ph.: EM 8-0005

подає своїм Гостям найсмачніші страви! Зокрема широко славиться наша добірна українська кухня!

У нас ціни дуже низькі!

то це ознака жадоби панування, коли ж надто низько — це покора і послух. Якщо вона підноситься направо — то це сварливий характер, коли ж опадає направо — це впертість. Вужевата або крива означає гумор і веселість. Дехто пише **т** так як латинське **t** за одним тягом, то це вказує на завзятість. Хто пише одностайно, як вчили в школі, то це ознака браку самостійности. Перемінне вживання двох родів **т** вказує на слабий характер.

Подібне значення, як криска над **т**, мають також крапки над **і** та дашки над **й**. Звичайно зовсім їх не пише непорядний і недбайливий чоловік. Якщо вони старанно написані і на своєму місці, то це вказує на замилування до порядку, яке може межувати з педантерією. Великі горішні крапки означають наклін до матеріяльного вживання, малі й ніжні — вказують на несміливість ніжність. Якщо поставлені далеко наліво, то пишучий звик швидко думати (особливо, коли вони виглядають, мов наголоси). Якщо крапки на **і** надто розставлені, то це значить неприличність і ароганцію, коли ж надто стиснені, то — боязливість і брак довір'я.

Про дашок над **й** можна сказати те саме, що про криску над **т**.

ПІДПИС

Багато людей підписуються без зайвих дашків, інші додають нераз довгий "хвіст". Той "хвіст" зветься парафою і багато говорить для графолога.

Якщо підпис не має парафи, то це є ознака чесного і шляхетного характеру; той хто підписується не є пересічною людиною і стоїть понад буденщиною. Коли ж парафа є проста і підкреслює тільки прізвище, а не досягає імени, то це ознака гордости. Коли ж вона є вужевата — то він є вразливий аж до запальности (особливо, коли вона зикзакувата, у формі лискавки) Коли парафа має вид коркотяга, то це виявляє хитрість (також, якщо вона з тонкою, ніжною лінією). Коли парафа замикає

„МІКА"

1002 College Str.
Торонто, Онт.

поручає найкраще домашнє печиво і делікатеси, приймає замовлення на весілля, іменини, прийняття тощо.

Вже вийшла з друку
одна з найкращих психологічних книжок
„ІСТОРІЯ ДУШІ"
автобіографія св. Тереси від Дитяти Ісус в перекладі із французької мови
о. Й. Прокопова ЧСВВ.

зовсім підпис, то це ознака егоїста, коли ж до того ще й негармонійна — то це знак шорсткости.

КІНЦЕВІ ЗАВВАГИ

Не можна характеризувати когось лиш на підставі кількох написаних слів, — треба мати бодай 20 рядків, записаних чорнилом. Ще краще мати кілька проб, що походили б з різного часу. Добре мати також підпис.

А загалом добре, щоб той, хто береться до графології, наперед простудіював своє власне письмо. Це буде його перша проба.

Графологія має велике педагогічне значення. Вона каже кожному: Старайся мати гарне письмо! Один відомий графолог так про це пише:

„Коли вчителі і батьки кладуть натиск у дітей на чистоту і красу письма, то це впливає також на чистоту і красу душі. Учень, що маже папір брудними пальцями, не має і чистої одежі. Він так звикає до бруду, що згодом виявиться в нього і брудний характер, брудні слова й діла".

Це певне, що енергійне стремління писати чисто і порядно впливає також корисно на внутрішній стан людини.

ЯК ІВАН ФРАНКО ЛОВИВ РИБУ?

Про це розказує у своїх спогадах Андрій Кігічак.

Відпочиваючи в Голобутові, Франко пристрасно рибалчив. Спокійна річка Колодниця, що перепливає селом, і Уличанка, що зливається з Колодницею за селом, були для риболовів своєрідним "Ельдорадом".

Поет витягав риби і раки з-під берега голими руками. Але ловив також і ногами. Франко намащував ноги качачим смальцем, ставав у бистрій Уличанці і рухом ніг каламутив воду. Коли чув, що пструги видзьобують з-поміж пальців смалець, ловив їх руками і викидав на берег, де діти вкидали їх у сітку.

Пам'ять про Франкове рибальство і досі живе в Голобутові. Автор спогаду розказує, що коли в 1937 році стояв з вудкою на тому самому березі, де колись плодились великі щуки, то малий хлопчина запитав його, чи він знає, що на тому самому місці колись ловив рибу великий поет Іван Франко.

Громада Голобутів збиралася навіть вмурувати там пропам'ятну таблицю. Може ще колись і вмурує.

ШАХИ

Редаґує: Е. Онищук

Задача ч. 4
М. Німаєр і І. Гартонґ
2 наг. "Ґуд Компаніон" 1922

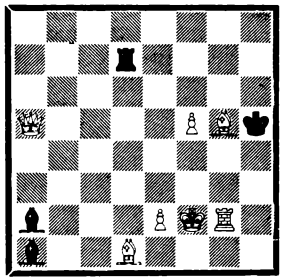

Мат у двох ходах.

Першість Канади

В цьому турнірі нам особливо цікавим був останній обіг гри, бо наш відомий шахіст, першун Онтеріо Іван Сук змагавсь за першість. Після завзятої боротьби Сук програв і перший погратулював свому супернико-ві Ф. Андерсонові, що здобув перемогу і першість Канади.

В особі Сука маємо шахіста високої кляси, взірцевого змагуна і спортовця-джентелмена. Його гра є гостра і наскрізь комбінаційна з шуканням ускладнених ситуацій, які він уміє майстерно опанувати.

Нижче даємо його партію з турніру за першість провінції Онтеріо.

Партія ч. 3

Сіцілійська гра
Білі: Ґ. Нойфарт
Чорні: І. Сук

1. е4 ц5 2. Кф3 Кц6 3. ц3 д5 4. ехд5 Дхд5 5. д4 цхд4 6. цхд4 е5 7. Кц3 Бб4 8. Бд2 Бхц3 9. Бхц3 е4 10. Ке5 Кхе5 11. дхе5 Ке7 12. Бе2 0-0 13. Бе6 14. б3 Вфе8 15. ф4? Дц5+ 16. Дл4 Дц6 17. Вацl Кф5 18. Дб4 Бд5 19. Дб5 Дг6 20. Бг5 Де6 21. Бг4 Бц6 22. Дц5 Дг6 23. Бхф5 Дхф5 24. Дф2 Ве6 25. Вфдl Вг6 26. Дг4 г5 27. Вд8+Вхд8 28. Дхд8 +Крг7 29. г3 Дхф4 30. Дд2 е3 31. Де2 Де4 і білі піддалися.

Кореспонденційні турніри

Ідучи назустріч побажанням наших читачів, організуємо кореспонденційні турніри. Групи, включно з турніром за українську першість на чужині, будуть утворені відповідно до кваліфікацій учасників. За додатковими інформаціями просимо звертатися на адресу:

E. Onyschuk, 1 Bryant Ave., Toronto 13, Ont., Canada

Шахові новини

Юнацьким першуном світу на 1955 рік вийшов Борис Спасский (СССР).

Юнацьку першість США здобув 15-літній Ш. Кальм з Філядельфії.

Переможцем у відкритому турнірі за першість США вийшов Н. Россолімо (Франція).

Наступний турнір за юнацьку першість світу має відбутися в 1957 році в Торонті, Канада.

СМЕРТЬ АРХИКНЯЗЯ РУДОЛЬФА ГАБСБУРГА НАРЕШТІ ВИЯСНЕНА

З оповідання батьків та дідів знаємо, скільки то емоції і тихих коментарів викликала свого часу таємнича смерть наслідника престолу, архикнязя Рудольфа, в 1889 році. Рівночасно з архикнязем згинула тоді молоденька баронеса Марія Вечера.

Оце в 66 років по цій події опубліковано у Відні документ, написаний рукою барона Кравса, тодішнього начальника відділу безпеки у Відні.

Баронеса Марія Вечера була дочкою барона Аверсперга. Вийшовши заміж дуже молодою, вона залюбилася в архикнязеві і він почав щораз частіше заїжджати до її замку. Та ось, коли вже ці зустрічі для нікого з тодішньої аристократії не були таємницею, одного дня опубліковано офіційно вістку, що архикнязь згинув під час полювання в Маєрлінгу. Неофіційно рознеслася вістка, що згинула також Марія Вечера та що її тіло перевезено з закритій кареті до Гайлігенкройцу і там таємно похоронено. Рудольфові було тоді 31 рік, а Марії всього 17 років.

Чимало здогадів кружляло про цю справу в австро-угорській імперії. Найпоширенішою була вістка, що вбив архикнязя пляшкою від вина під час вечері батько Марії.

Знайдений документ виявляє, що архикнязь Рудольф сам вкоротив собі віку в наслідок американського двобою між ним і батьком Марії Вечери, бароном Аверспергом.

В американському двобою суперники витягають із мішка одну з двох куль: чорну або білу. Хто витягнув чорну, той обов'язаний до 6 місяців відібрати собі життя. Рудольф витягнув чорну кулю. Вечера не хотіла залишитись без нього і вирішила вмерти одночасно.

Смерть Рудольфа була великою трагедією для цісаря Франца Йосифа. Була вона теж великим скандалом, тому й вжито всіх засобів, щоб зберегти її в таємниці.

СМАЧНЕ ПЕЧИВО
DONUT HOUSE
764 Queen St. W.
в'доме в цілому Торонті!

Е. ДУМИН С-КА
552 КВІН ВУЛ., ——— ТОРОНТО, ОНТ.

ПРОДАЖА МУЖЕСЬКОГО, ЖІНОЧОГО ОДІННЯ І ҐАЛЯНТЕРІЇ.
Поручає всякого роду мужеські убрання, готові і роблені до міри
ВЕЛИКИЙ ВИБІР СОРОЧОК, КРАВАТОК І СПІДНОГО БІЛЛЯ.

Жіночий відділ має на складі повний вибір

- **блюзок**
- **суконок**
- **спідничок**
- **пончіх**
- **торбинок**
- **купелезих костюмів**
- **та всякого роду жіночої галянтерії.**

ЗАГЛЯНЬТЕ ПЕРЕКОНАТИСЯ!

До побачення в - *E. DUMYN LTD.*
552 QUEEN ST. W., Tel.: EM 44726

„РИБАЛКИ" ПЕРЕМОГЛИ

Три роки точилася "війна" в провінції Альберта між робітничими бригадами телеграфної лінії Канадійської Тихоокеанської залізниці з птахами "оспрей" (яструби-рибалки).

На одному телеграфному стовпі пара яструбів звили собі гніздо між дротами. Часто на це місце приїздили робітники-монтери, бо наявність гнізда переривала телеграфне сполучення. Робітники систематично руйнували це гніздо, а вперті птахи систематично "відбудовували".

Цього року яструби-рибалки, на тому ж місці, поновили своє гніздо. Зкапітулювавши, робітники вже не руйнували гніздо, там було три яєчка, а зробили охоронну скриньку. Гніздо вже не дотикається до дротів і не переривае телеграфного зв'язку..

Виправлення похибки

У ред. нотатці про о. кан. Кузьму в ч. 17 просимо виправити: 1. перебрання влади в Тернополі відбулося в листопаді 1918 р. 2. о. Кузьма був духовником у польській армії від 1923 р.

АЖ 27 РОДІВ

різного печива випікає
українська пекарня

Dempster's
BREAD LIMITED

1166 Dundas St. W.
Tel.: LO 1196

ПИТАЙТЕ

за нашим хлібом і печивом
в усіх крамницях!

ЕЛЕКТРИЧНІ Й ГАЗОВІ КУХНІ МАРКИ "MOFFAT", РЕФРІДЖЕРЕЙТОРИ "CROSLEY SHELVADOR", ТЕЛЕВІЗІЇ, ПРАЛЬНІ МАШИНИ, ВІДКУРЮВАЧІ, ХАТНЄ УМЕБЛЮВАННЯ, ПІЯНА, АКОРДЕОНИ і т. д.

купите

добре, дешево і на найкорисніших умовинах

в українській відомій фірмі

G. LUKES FURNITURE - ELECTRIC

797 - 9 DUNDAS STREET WEST, TORONTO
Office EM. 8-9228

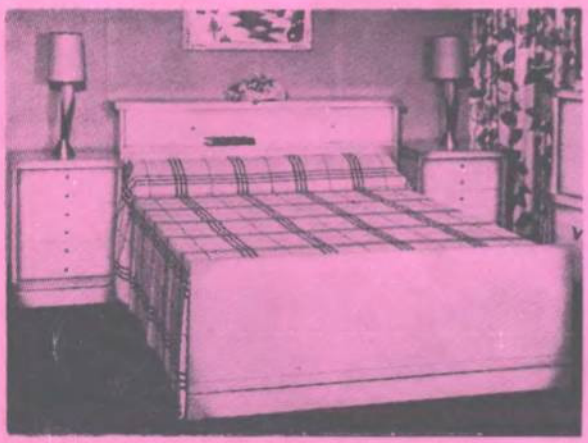

„Вступайтеся з дороги кожному, хто спить погано".

(Ф. Ніцше)

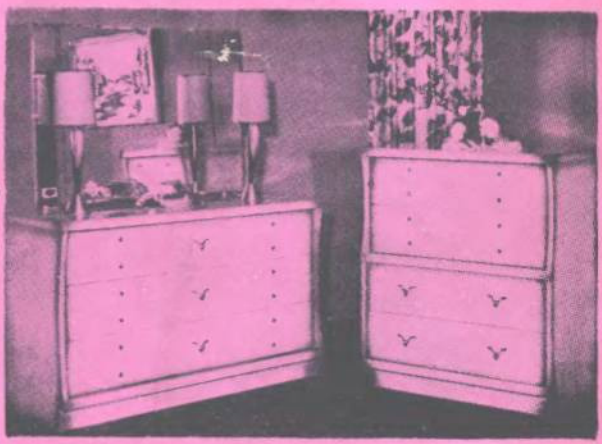

бо ж він певно не купив спального устаткування в

ALPHA FURNITURE CO.

735 Queen St. W. Toronto

Tel. EM-3 9637.